

POMURSKI VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 22. JAN. 1959
Leto XI. — Štev. 3 Cena din 10.—

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Skrb za človeka v ospredju

Iz razgovorov s predsedniki delavskih svetov o delu organov samoupravljanja v podjetjih v preteklem letu, je mogoče soditi, da se bodo pokazale ugodne posledice podaljšanja mandatne dobe delavskih svetov. To zato, kakor poudarja večina predsednikov delavskih svetov, ker bodo člani najvišjih samoupravnih organov v gospodarskih organizacijah ob podaljšanem mandatu temeljito spoznali vse bistvene naloge in dojel najbolj pravi način in oblike gospodarjenja. Ni namreč dovolj videti oziroma čutiti problematiko svojega podjetja, mnogo bolj je ubrati pri tem pravi pot.

Kljub tej ugotovitvi pa lanskega letnega bilanca ni tako skromna. Delavski sveti so na sejah poudarjali predvsem naloge glede na izpolnitev letnega proizvodnega načrta, kot drugo, vendar nič manj važno načelo, ki je v razpravah na sejah DS sililo v ospredje, je skrb za delovnega človeka. Malo je namreč delavskih svetov, ki ne bi skoraj vse leto poleg ostalih važnih zadev

Komentar

razpravljali tudi o gradnji stanovanj za svoje delavce in uslužbence. Pri tem so seveda odločali tudi o financiranju takih gradenj. V večjih podjetjih so v ta namen določili del čistega dohodka, ki bi ga sicer lahko razdelili kot plače nad tarifnimi pravilniki. Med izrazitimi primeri je radgonska opekarna, kjer je delavski svet namenil za gradnjo stanovanj 6 milijonov čistega dohodka. Kot kaže, člani delavskih svetov, čeprav poidevce ne prizadeva pomanjkanje stanovanj, sprejemajo skrb za človeka z razumevanjem. K temu je treba dodati skrb delavskih svetov za urejevanje obratnih menz itd.

Z dokajšnjo resnostjo so razpravljali delavski sveti tudi o rekonstrukcijah in novogradnjah manjših objektov. Na največje težave so naleteli pri najemanju investicijskih posojil. Nekoliko manj pa so delavski sveti skrbeli lani za povečanje lastnih obratnih sredstev.

Ob sodelovanju delavskih svetov z upravnimi odbori in upravnimi vodstvom, predsedniki DS sodijo, da je bilo zadovoljivo. V nekaterih podjetjih so člani delavskih svetov zahtevali od vodstva podjetja, da pripravijo poročilo o polletni realizaciji kar se da preprosto in razumljivo, ker da v nasprotnem primeru ne bodo o poročilu razpravljali. Med drugimi (Nadaljevanje na 2. strani)

Letna občinska konferenca mladine ENOTNI V ZDRUŽENI OBČINI

V SOBOŠKI OBČINI 79 MLADINSKIH AKTIVOV Z 2140 ČLANI

Ob številni udeležbi je bila v nedeljo v Murški Soboti letna občinska — združevalna konferenca doslejšnjih občinskih komitejev LMS Murska Sobota, Cankova, Grad in Martjanci. Kot gostje so prisostvovali konferenci sekretar OK ZKS Jan Ros, sekretar Obk ZKS Jože Vild, organizacijski sekretar Obk ZKS Franc Sonaja, predsednik Oblo Karel Lutar, predsednik OK LMS Stefan Šeruga in drugi.

Na konferenci, na kateri so izvolili tudi novi občinski komiteji iz predstavnikov organizacij LMS vseh štirih prejšnjih občin, je poročal o nalogah mladine v komuni predsednik Obk LMS Jože Kardoš. Poudaril je med drugim važnost sodelovanja mladine v celokupnem političnem in družbenem življenju, kar se odraža v sodelovanju mladine v organih družbenega upravljanja. Dodal je, da bodo morale mladinske organizacije z vsemi silami pomagati mladini na vasi, da zavzame svoje mesto v razvoju občine in krepitvi socialističnih odnosov na vasi.

Franc Cagran je v poročilu o delu Obk LMS v preteklem letu med drugim dejal, da je na območju občine sedaj 45 aktivov kmečke mladine, 5 aktivov mladih zadrugnikov, 14 aktivov srednješolske mladine, 4 aktivov v podjetjih v obliki klubov mladih proizvajalcev, 4 vajeniški aktiv, itd. Skupno je 79 mladinskih aktivov z 2140 člani. Izven organizacije je že vedno precej mladine, ki se pa postopoma vključuje v mladinsko organizacijo. Dalje se člani LMS postopoma vključujejo v članstvo SZDL, lani pa je bilo sprejetih v SZDL 57 mladincev in mladink naše občine. Glede uspehov, ki jih je dosegla naša mladina v lanskem letu,

navaja poročilo, da so rezultat požrtvovalnosti slehernega mladince in mladinke.

Delovna akcija — tudi letos

V razpravi so navzoči govorili o perečih problemih delavske, kmečke in srednješolske mladine ter o njeni medsebojni povezavi. Poudarili so potrebo po načrtnem delu, njegovi vsebini in konkretnih akcijah. Ugotovili so, da je sodelovanje

kmetijskih strokovnjakov z aktivni mladih zadrugnikov slabo. Sklenili so, da bo v zadrukah, kjer upravniki ne nudijo pomoči mladim zadrugnikom, mladina sama prevzela pobudo, saj je pridelovalno sodelovanje prva in najvažnejša naloga na naši vasi. Omenili so dalje djaško zadrugo na ESS v Murški Soboti, ki je prva te vrste v Sloveniji, razpravljali o mladinski univerzi, ki so jo ustanovili tudi za ostalo mladino, ne samo za srednješolsko, o enotnem delu srednješolske mladine, itd. Glede nalog delavske mladine so poudarili, naj se le-ta odločno zavzame za nagrajevanje po učniku dela, za uvedbo proizvodnih konferenc, klubi mladih proizvajalcev pa naj razpravljajo o zboljšanju organizacije dela in dajejo predloge DS in UO podjetij. Sprejeli so tudi ustrezne sklepe.

B. S.

Začetek zadrugnih seminarjev

Preteklo soboto je bilo v Murški Soboti posvetovanje, ki so se ga poleg predstavnikov OZZ in poslovnih zvez udeležili

POMEMBEN ODLOK

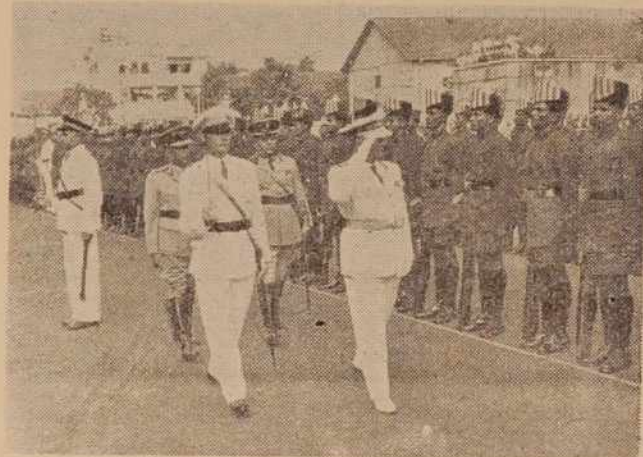
Občinski ljudski odbor v Soboti je, prvi v Pomurju, na svoji zadnji seji sprejel odlok o povečanju prometnega davka pri alkoholnih pijačah za 5%. Sredstva, ki bodo pobrana na račun povečanega prometnega davka, so predvidena kot podpora telesno-vzgojnim in športnim organizacijam v občinskem okolju — po njihovi družbeni pomembnosti in aktivnosti. Računajo, da bodo tako zbrali 3 do 4 milijone din namenskih sredstev.

E tudi nekateri predsedniki Oblo, sekretarji občinskih komitejev ZKS in drugi, ki se globlje spoznajo na zadrugno problematiko. Pogovorili so se o zimskem izobraževalnem delu v vseh kmetijskih združenjih.

Seminarji za člane zadrugnih svetov so se pričeli že ta teden. Na programu je sedem predavanj z različnimi aktualnimi temami, ki jih bodo predavatelji posredovali udeležencem seminarjev vse tja do marca.

PREDSEDNIK TITO PRISPEL NA CEJLON

V ponedeljek ob desetih dopoldne po indijskem času so jugoslovanski gostje odpotovali iz prijateljske Indije. V pristanisce so jih spremljali vodilni madraški politiki. Po pregledu častne čete se je predsednik Tito poslovil od gostiteljev. Ko je Galeb dvignil sidro in odplul, so ga še dolgo

Svečan obhod častne čete ob prihodu predsednika Tita v Madras (zgoraj) — Na grobu indijskega narodnega heroja Gandija (spodaj)

pozdravljali s pomola. Klici predsedniku Titu so glasno odmevali še tedaj, ko je Galeb že plul proti izhodu luke. Ko je bila ladja že na odprtem morju, so obalne baterije pozdravile predsednika Tita z 21 streli in Galeb jim je odgovoril s salvo svojih topov. V spremstvu indijskih rušilec so pluli proti Cejlonu. Včeraj je predsednik Tito s spremstvom prispel na Cejlon.

LJUDSKA UNIVERZA temelj splošnega izobraževanja

LJUDSKE UNIVERZE TUDI V LJUTOMERU, GORNJI RADGONI IN V LENDAVI

Pred nedavnim je bila ustanovljena v Soboti osrednja ljudska univerza za Pomurje. V sklopu te je pričela delovati tudi mladinska ljudska univerza, ki je pripravila doslej vsak teden po eno predavanje. Teh predavanj se udeležuje od 70 do 100 mladincev in mladink. Sodijo pa, da bi naj organizirali v okviru ljudske univerze še večerne politične šole. Te bodo seveda lahko delovale, če bo dovolj obiskovalcev.

Dosedanje delovanje mladinske

ljudske univerze kaže, da je prevsem med mladino veliko zanimanje za splošno izobraževanje. Tako pripravijo predavatelji primera, že prej preštudirana vprašanja, kar predavanje zelo popestri.

Za dobro funkcioniranje ljudske univerze bodo potrebna med drugim še finančna sredstva. Pri tem računa ljudska univerza na popolno razumevanje merodajnih činiteljev.

Doslej so ustanovili tudi ljudske univerze v nekaterih občinskih središčih. Tako je pri-

čela delovati LU v Ljutomeru, v kratkem pa bo LU ustanovljena tudi v Gornji Radgoni. Primerno bi bilo, če bi ustanovili tak občinski center za splošno izobraževanje še v Lendavi.

Lahko upamo, da se bo dobro delovanje ljudske univerze odražalo kmalu tudi v vsakdanjem življenju, saj je dovolj gradiva v vseh področjih znanosti in praktičnih ved, ki jih bo morala ljudska univerza v svojih predavanjih posredovati udeležencem predavanj.

Dne 21. januarja 1924 je umrl veliki ideolog znanstvenega socializma in voditelj Boljševške partije, organizator in vodja prve zmagovite socialistične revolucije na svetu, ustanovitelj prve države socializma, najposlednejši in najbolj priljubljeni voditelj ruskega in mednarodnega proletariata Vladimir Iljič Lenin.

Lenin se je rodil leta 1870 v Simbirsku (Uljanovsk) v napredni meščanski družini. Zet kot študent je začel v Kazanu sistematično proučevati marksizem in kmalu je prišel do prepričanja, da lahko samo marksistično gibanje, katerega nosilec je proletarijat, zlomi okove kapitalističnega suženjstva.

V. I. Lenin

Lenin je razvijal ogromno dejavnost. Kot voditelj Partije in predsednik Sovjetskega ljudskega komisarstva je organiziral novo revolucionarno oblast, postavil na noge Rdečo armado ter vodil boj za obrambo revolucije pred belimi kontrarevolucionarji in tujnimi intervenci.

Leninova smrt so sprejeli delovni ljudje vsega sveta z globoko žalostjo. Na dan njegovega pogreba so delavci po vsem svetu v znak žalovanja za pet minut ustavili delo.

Jugoslovanski komunisti in jugoslovanski narodi se ob obletnici radi spominjajo velikega Lenina, tvorca prve socialistične države, ponosni na svojo pot in svoj prispevek k mednarodnemu delavskemu gibanju, stvar socializma in mira.

40 LET KPJ

Program glavnih proslav v Pomurju

Pred dnevi se je sestal v Murski Soboti pododbor za organizacijo proslav in prireditve ob 40. obletnici KPJ. Pododbor — ki deluje v okviru okrajnega odbora za proslavo 40. obletnice KPJ — je sestavil program in tudi določil datume glavnih proslav v Pomurju.

Osrednja množična proslava je predvidena 1. maja v Murski Soboti, kot veliki delavsko zborovanje z množičnim kulturnim sporedom.

Koncem meseca maja pa je predvidena osrednja svečana akademija v počastitev 40. obletnice KPJ, prav tako v Murski Soboti.

Za 13. september je določena glavna mladinska prireditev, ki bo v Adriji na Gorickem. To bo osrednja proslava mladine vsega Pomurja, in sicer bo ob obletnici prvega študentskega tabora, ki je bil v letih pred vojno v Adriji.

Svečana akademija v počastitev 40. obletnice SKOJ pa bo v drugi polovici decembra v Murski Soboti. Tudi to bo osrednja mladinska prireditev za vso Pomurje.

Poleg teh štirih, glavnih okrajnih prireditev, pa bodo še občinske prireditve, povezane s pomembnimi zgodovinskimi datumi iz naprednega delavskega gibanja oz. delovanja KPJ.

Tako bo v Radgoni velika svečana 25. maja, ob obletnici upora slovenskih vojakov leta 1918.

6. septembra bo velika proslava v Ljutomeru, ob obletnici napada orožnikov in oblastnikov predvojnega Jugoslavije na delovne ljudi, ki so se zbirali v mestu.

V Lendavi bo glavna proslava 4. oktobra, t. j. dan pred petindvajseto obletnico izida prve številke »Ljudske pravice«.

18. oktobra bodo imeli osrednje prireditve v beltiški občini, ob obletnici smrti narodnega heroja Stefana Kovarja, ki je padel na tem območju.

V Soboti občini bodo poleg osrednjih prireditev tudi večje proslave ob 17. oktobru, občinskem prazniku — poleg tega pa so predvidene proslave v delovnih kolektivih Tovarne perila »Mura«, med gradbenic in kolektivi trgovskih podjetij — ob obletnici stavk tekstilnih delavcev in stavkovnega gibanja gradbenic.

(Nadaljevanje s 1. strani)

organizaciji seminarja in so nekateri bili mnenja, da bi bilo treba take seminarje organizirati tudi v podjetjih. Predavatelji na tem seminarju so bili vsi iz Lendave in sicer: ing. Mejak, Lugačič, Gjoš in Korosec. V podjetjih pa so bili organizirani tečaji o zaščiti delavca pri delu, kar se je poznalo pri delu, saj je v minulem letu bilo manj nesreč in neugod kot prejšnja leta. Bila sta pa dva smrtna slučaja, kar dokazuje, da bo treba stalno skrbeti za zaščito delavca pri delu. Tudi v pogledu družbene prehrane ni bilo dovolj storjenega. Nameravajo organizirati prehrano za vsa lendarjska podjetja, kar je vsekakor boljše, kot da bi organiziralo vsako podjetje za sebe.

Razprava, ki se je razvila po poročilu, je bila zelo stvarna in plodna. Tako je tov. Ljuba Frideršek predlagala, naj se združi sindikat pri kmetijski zadruzi v Lendavi s sindikalno podružnico pri KGG. Križirala je tudi vodstvo »Svobodec«, ki odklanja delavsko mladino. Tov. Korošec je govoril o potrebi kooperacije, ki daje lendarjski občini velike gospodarske možnosti. Tov. Alojz Začlik je govoril o Zakonu o nacionalizaciji hiš in gradbenih parcel, tov. Milan Frančeskin pa o potrošniških svetih in stanovanjski skupnosti. Bila je izrečena tudi kritika nad načinom gradnje stanovanj in tudi delavci zelo težko prišli, kakor tudi na način podjetja Gradbenik, ki odvrača take delavce, ki so upravičeni prejemati socialno podporo in nima-

jo drugih dohodkov. Zadržuje pa to podjetje izven sezone take delavce, ki bi se lahko preživljali na drug način.

Tov. Franc Skoberne, predsednik OSS je govoril o skrbi za delovnega človeka, ki se odraža ne samo v neposredni skrbi za vsakega posameznika, pač pa tudi v skrbi za kolektiv kot celoto — za podjetje. Naglasil je tudi, da je treba nove družbene instrumente, ki podjetjem dajejo večje finančne in gospodarske možnosti, sprejeti kot korak blizu k cilju, ko bomo vsakega posameznika nagradili po delovnem uspehu — po učniku dela. V novi občinski sindikalni svet so bili izvoljeni: Janko Zgrabljič, Vladimir Birsas, ing. Ivan Petruša, Vinko

je tudi, da je treba nove družbene instrumente, ki podjetjem dajejo večje finančne in gospodarske možnosti, sprejeti kot korak blizu k cilju, ko bomo vsakega posameznika nagradili po delovnem uspehu — po učniku dela. V novi občinski sindikalni svet so bili izvoljeni: Janko Zgrabljič, Vladimir Birsas, ing. Ivan Petruša, Vinko

Sindikat in gospodarske možnosti komune

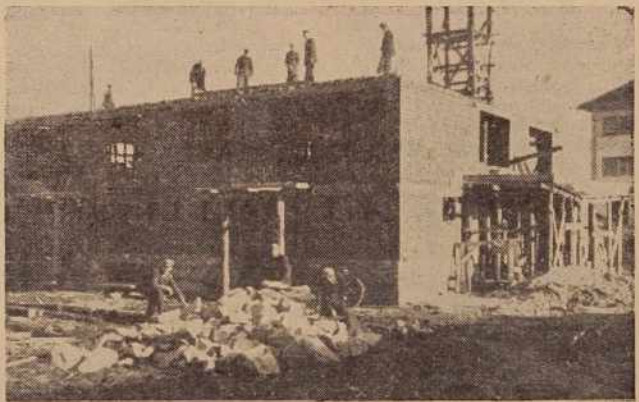
S skupščine občinskega sindikalnega sveta v Radgoni

V soboto je bila tudi skupščina občinskega sindikalnega sveta v G. Radgoni. Skupščini sta kot gosti prisostvovala predsednik OSS Franc Skoberne in ljudska poslanka Marija Levar. Poročilo o delu je podal tov. Franc Kosar, dosednji predsednik občinskega sindikalnega

sveta. V poročilu je poudaril vlogo sindikata in kritično ocenil organizacijsko delo občinskega sindikalnega sveta, ki v preteklem letu ni bil dovolj povezan s posameznimi sindikalnimi podružnicami. Tudi volj usmerjal politično aktivnosti sindikalnih podružnic. Po

poročilu, ki je precej podrobno obravnavalo finančno in gospodarsko situacijo v gospodarskih organizacijah in se kulturno-prosvetna vprašanja, se je javila k razpravi tov. Marija Levarjeva. »V nekaterih naših podjetjih se proizvodnost dela zvišuje kakor n. p. v opekarni. Ne morem pa mimo takega načina dela, kot je to pri našem radgonskem gradbenem podjetju, ki že ne vem koliko časa gradi en stanovanjski blok. S tako površno organizacijo dela ne bomo mogli vplivati na dvig življenjskega standarda. Najbolj sindikalne organizacije in naloga družbenih organov in ljudske oblasti je, da se z vsemi silami zavzame, da se tak način dela odpravi in ljudi, ki zavirajo večjo produktivnost, odstrani.«

Napačno je tudi pojmovanje nekaterih uslužbencev in delavcev, to je ljudi, ki so v delovnem razmerju, da so oni opravili že vse svoje dolžnosti v podjetju ali ustanovi, kjer delajo in mislijo, da so n. p. zbori volitvecev za čiste, ki niso nikjer zaposleni. Tako pojmovanje moramo spremeniti, je bilo rečeno v razpravi. Ugotovili so tudi, da je bilo veliko premalo storjenega na kulturno-prosvetnem področju, kljub temu, da si ljudje želijo razvedrila in pogrešajo družabno življenje. Tovariš Franc Skoberne se je v razpravi dotaknil gospodarskih nalog sindikata v prihodnjem letu in rekel: »Občinski sindikalni svet mora imeti jasno predstavlo o vseh gospodarskih možnostih komune. Mora točno vedeti, kaj se v posameznem podjetju da napraviti in kaj ne. Sele potem lahko zavzame utemeljeno stališče glede finančnih sredstev, ki ostanejo podjetju za prosto razpolaganje. Jasno pa mora biti vsakemu, da o dvigu življenjskega standarda lahko govorimo samo, če dvignemo proizvodnjo, bodisi z boljšo organizacijo dela, bodisi z večjo delovno disciplino. Vsi smo si edne v želji, da bi bilo treba hitreje dvigniti raven življenjskega standarda. Toda vsi bi morali tudi nekaj za ta cilj praktičnega storiti in uspeh prav gotovo ne bo izostal.«

V Ljutomeru gradnja 12-stanovanjski blok

Bodočnost je v dvigu kmetijske proizvodnje

Ugotovitve s skupščine v Beltincih

Minulo nedeljo je bila v Beltincih skupščina občinskega sindikalnega sveta. Poročilo upravnega odbora je kritično podal predsednik občinskega sindikalnega sveta Janez Drnovšek. Med drugim je dejal, da sindikalna podružnica KZ ni odigrala svoje vloge z ozirom na nizek odstotek pridobivanja sodelovanja posameznih kmetijskih proizvajalcev s KZ. Ne moremo govoriti o dveh tretjinah čisti dohodkov, ki naj bi jih namenili za življenjski oziroma družbeni standard delovnih ljudi, ker so naša podjetja predvsem obratnega značaja in šele v razvoju ter so potrebne razširitve, imajo pa potrebe tudi po osnovnih sredstvih. Zato pa se družbeni standard lahko dviga hkrati s kmetijsko proizvodnjo, in tu je naloga KZ, je dejal.

Ko je tovariš Drnovšek govoril o proizvodnih planih posameznih obrtnih podjetij, je med drugim dejal: »Naša podjetja so se nekatera že utrdila in svoje naloge vesno izpolnjujejo. Imamo pa še podjetja, ki so vredna kritike. Naj omenim samo podjetje Sodarstvo v Beltincih, ki je imelo v letu 1958 konjunkturalni položaj, a je silno slabo gospodarilo. Imeli so visoke plače, plan pa so dosegli komaj 50%. Občinski ljudski odbor v Beltincih je razpravljal, naj bi se to podjetje ob zaključnem računu likvidiralo, vendar so nekateri delegati govorili, da podjetje ima perspektivo obstoja in da je potrebno zamenjati vodstvo podjetja.«

Razprava je bila zelo živahna o raznih vprašanjih, predvsem pa o tarifni politiki v letu 1959, o nekaterih nepravilnostih v podjetjih, odnosih do delavcev, o cenah na tržšču itd. Občinski sindikalni svet v Beltincih so ustanovili šele pred

4 leti in vsako leto postaja močnejši politični in ekonomski faktor v občini. Ze nekaj let ga vodi marljiv Ivan Drnovšek.

Na koncu so izvolili 11-članski upravni odbor ObčSS in 3-članski nadzorni odbor.

R.

Seja ObLO Lendava

V ponedeljek bo seja občinskega ljudskega odbora v Lendavi. Na tej seji bo poročal predsednik sveta za finance o skladih, predsednik sveta za kmetijstvo o razpisu kmetijske proizvodnje, sanitarni inšpektor pa o sanitarni službi v občini.

Na ločenih sejah bodo razpravljali o naštetih poročilih, o sprejetju odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi predvojaške vzgoje, o

pavšalni skočnini, o spremembah v prometnem davku, o dopolnitveni proračunskem pripevku, o določavi ožjega gradbenega okoliša, o razpisu proizvodnih okolšev itd. Sklepati bodo tudi o višini predpisa akontacije za 1. četrtletje kmetijskim gospodarstvom in samostojnim poklicem, o predlogu odloka o uporabi zemljišč za gradbene namene na območju Dolgovaških gor in Lendarjskih gor in Lendarjskih gor.

Kakšna bo letos preskrba s sadjem in zelenjavo?

Preobrat na razorih in tržnicah

Za Pomurje najbolj bistveno vprašanje neposredne poti pridelkov od proizvodnje do potrošnikov v potrošnih središčih

Na pobudo sekretariata za blagovni promet LRS je bila minuli petek v Murski Soboti konferenca o aktualnih vprašanjih blagovnega prometa. Konferenco je vodil podpredsednik OLO tov. Jože Slavič, prisostvovali pa so ji pomočnik sekretarja za blagovni promet LRS tov. dr. Boris Puc, predsednik občinskega ljudskega odbora v Ljutomeru in Lendavi, predstavniki združenja Murska organizacija, trgovinske in gostinske zbornice okraja Murska Soba, itd. V glavnem so razpravljali o organizaciji trga s sadjem in zelenjavo, o sklepanju pogodb za proizvodnjo in dobavo kmetijskih pridelkov, o vprašanju prometa z živino, mlekom, vinom, lesom in drugim.

Tov. dr. Puc je uvodoma poudaril pomen nedavnega posvetovanja o preskrbovanju velikih mest in industrijskih središč v Beogradu in dodal, da morajo preskrbovalna in druga podjetja za preskrbo notranjega trga s kmetijskimi pridelki pohiteti s prehodnim sklepanjem pogodb. Omenil je tudi, da je problematika proizvodnih centrov drugačna od problematike potrošnih središč. Danes že imamo določene izkušnje, kar zadeva promet s sadjem in zelenjavo, je dejal tov. dr. Puc in se zadržal nato pri preskrbovalnih podjetjih, ki jih imamo v Sloveniji štiri. O funkciji preskrbovalnih podjetij do proizvodnje se je izjavil za pogodben odnos ter za dinamično in kvalitativno proizvodnjo blaga. Izkušnje kažejo, je dejal, da stvari dobro tečejo, če ima proizvodnja zagotovljeno prodajo in poudaril pri tem vlogo vlog preskrbovalnih podjetij glede povečanja proizvodnje in sigurnosti prodaje teh pridelkov. Priporočal je najprimernejše organizacijske prijeme, povezane s čvrstimi pogod-

bami, kot pravimo, kar bi pomenilo določen preskrbet in omogočilo jasnemu organizacijo trgov na delu (Ljubljana). Ti bodo že direktno povezava med potrošnjo in proizvodnjo in hkrati zamelek za bodočo blagovno borzo.

PRIDLOVALNE OBRATE V PROIZVODNA PODROČJA!

Tov. Jože Slavič je v razpravi omenil vprašanje investicij v trgovini (skladišča in opremljenost) ter opozoril na vprašanje umestnosti proizvodnje določenih artiklov v gotovih področjih. Omenil je tudi smernost investicij in pomen lokacije. Dejal je, da mora biti Pomurje aktivni člen v vsakem smislu in dodal, da je treba obračunati s pesimizmom, češ da gre le za poskuse. Naši tovarstveni napori naj bodo sistem dela, ki bo pospešil naš splošni gospodarski razvoj.

Predsednik OZZ tov. Stefan Antalič je omenil borbo za znižanje proizvodnih stroškov ter njene uspehe in opozoril na to, da so stroški prometa tako ve-

liki, da proizvodna cena ne predstavlja čistega elementa, kot bi morala. Gre za to, je dejal, da imamo velikega proizvajalca, kar je mogoče le s pomočjo pridelovalnega sodelovanja ter veliko in urejeno tržišče. Pozdravil je zamisel predhodnega sklepanja pogodb, saj je to proizvodnjo mogoče organizirati, če je zagotovljena prodaja. Na ta način lahko bistveno zboljšamo življenjsko raven delovnih ljudi. Omenil je tudi, da so doslej nastajali visoki stroški blagovnega prometa zaradi konkurenčnega boja. Po besedah tov. Antaliča sodijo hladilnice v potrošna središča, pridelovalni obrati pa v proizvodna področja. To prepuščamo sedaj vse preveč posameznim

komunam, čeprav bi se morali odločiti za organizacijo v širšem merilu. Ker smo se teh stvari sedaj resno lotili, lahko pričakujemo bistvene spremembe, vendar lahko znajmo proizvodne stroške kvečjemu za nekaj dinarjev, v trgovini pa jih je moč znižati za več deset dinarjev.

ODLOCALE BODO OBČINE

Tov. Janko Stranjsak je povedal, da je svet za blagovni promet OLO Murska Soba na svoji seji minuli teden ugotovil, da za naš okraj ni bistveno vprašanje preskrbovalnih podjetij v tem smislu. Po sodbi

(Nadaljevanje na 4. strani)

Z nedavnega posveta ljudskih poslancev v M. Soboti

UGOTOVITVE MLADIH

Minula mladinska občinska konferenca je ponovno pokazala, kako se naša mladina zaveda perečih družbenih problemov in jih po svojih močeh pomaga tudi reševati. Tako smo v razpravi slišali, da je potrebna večja pomoč srednješolski mladini, saj nam praksa kaže, da dobivamo z višjih šol več ali manj pasivne izobražence s strokovnjakarskimi težnjami, od katerih družba nima nobenih posebnih koristi.

Pomembna je tudi ugotovitev, da si mladina želi še več pomoči prosvetnih delavcev na terenu v pogledu družbeno-politične vzgoje. To nalaga prosvetnim delavcem še večjo odgovornost pri njihovem delu, saj vidi mladina v njih tudi svoj vzgled.

Hkrati je mladina opozorila na premajhno udeleževanje naših mladih izobražencev v mladinskih organizacijah. Zato bodo morale komisije za podeljevanje štipendij upoštevati mnenje mladinskih organizacij. Tudi glede tehničnih izobražencev (mladi inženirji in tehniki), ki jim je družba dajala štipendije, sodi mladina, da družba sedaj upravičeno pričakuje povračila v obliki političnega dela. Zgolj strokovno delo ne more odtehtati dolga družbi, ki ni majhen. Tudi mladina v uslužbenških vrstah ne bi smela pozabiti na to, da je njena dolžnost pomagati aktivno na vasi, ki ji bodo za njeno pomoč hvaležni, v končni meri pa naša celotna družbena skupnost.

bš

Z združitvene konference RK v Soboti INTENZIVNEJŠA PREVENTIVA — vzvod za učinkovito pocenitev zdravstvenih stroškov

Na združitveni seji izvršnih odborov RK iz vseh občin, ki so se združile v enotno soboško občino, so v ponedeljek razpravljali o številnih organizacijskih in drugih vprašanjih. Med drugim so ugotovili, da je že polovica občnih zborov organizacij RK opravljenih; najboljše so občne zbori potekali v bivši soboški občini, medtem ko je bilo drugod precej slabše, predvsem zaradi pričakovanih sprememb glede teritorialno-upravne razdelitve. V razpravi so tudi naglasili potrebo po konkretnem delovanju osnovnih organizacij RK, ki naj ne bo samo v razdeljevanju daril in druge pomoči, marveč tudi v manjših asanacijah, zdravstveno-prosvetnem izobraževanju prebivalstva itd. Pri tem delu je bil RK doslej tudi preveč osamljen, saj je dobival premalo pomoči od ostalih množičnih organizacij. Za zdravstvena predavanja, zlasti se za prikazovanje krajših poučnih filmov je med podeželskimi ljudmi veliko zanimanje, toda tega večkrat ne morejo uresničiti predvsem zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev.

Veliko večjo pozornost bo treba v bodoče posvečati tudi preventivi (ukrepom za preprečevanje bolezni) in to prav po organizaciji RK, kateri je za to poslanstvo treba dodeliti tudi sredstva, saj je dokazano, da je preventiva mnogo cenejša od poznejšega, večkrat neizbežnega kurativnega zdravljenja.

Na konferenci so tudi sklenili, da bodo letos dostojno praznovali Dan krvodajalstva. Za to praznovanje so izvolili poseben odbor in sestavili prireditveni načrt. Soboška občina je od aprila lani do Novega leta sama oskrbovala domačo transfuzijsko postajo s krvjo, kar je

veliko opravljeno delo, saj so morali tedensko pridobiti od 15 do 20 ljudi za darovanje krvi. Letos pričakujejo večjo pomoč zlasti od podjetij — s konkretnim zbiranjem krvodajalcev in osebnimi vzgledi vodilnih ljudi v gospodarskih organizacijah.

Izvolili so tudi začasni odbor RK, ki bo deloval do plenuma ob koncu februarja, ko bodo opravljali občni zbori po vseh osnovnih organizacijah RK. Sprejeli so še proračun in delovni program, katerega uresničevanje pa je močno povezano z ustreznimi dotacijami ObLO.

Dva nova mladinska aktiva v radgonski občini

Decembra je bila v Radgoni mladinska konferenca, kjer je mladina sklenila, da je potreben seminar za proučitev osnovnega programa ideološko-političnega dela v aktivih LMS. Seminarja, ki so ga nedavno priredili, so se udeležili člani občinskega komiteja in člani se-

kretariata osnovnih organizacij LMS iz radgonske občine. Proučili so naloge Ljudske mladine, ozadje napadov vzhodnega bloka na socialistično Jugoslavijo, uspehe komunalnega sistema, gospodarske ukrepe in naloge v gospodarstvu, šolsko reformo in naloge Ljudske mladine. Govorili so o zadružnih svetih in njihovem programu in pomenu v razvoju zadružništva, o pomenu mladinskih delovnih brigad v letošnjem letu in o položaju ZKJ v mednarodnem delavskem gibanju.

Seminarja se je udeležilo nad 50 mladincev, a predaval so ugledni funkcionarji iz Pomurja. Po seminarju so sklenili, da bodo začeli že zdaj pripravljati mladinsko delovno brigado za avto ceste, da bodo utrili mladinske aktivne in ustanovili nove. Doslej so že ustanovili dva nova mladinska aktiva v Stogovcih in Hrastju-Moti.

Občni zbor Zveze borcev v Verzeju

Člani Zveze borcev Verzej so na letošnjem letnem občnem zboru razpravljali med drugim tudi o ureditvi spominske plošče na biviš Prelogovi domačiji na Grčavi. Razen tega bodo vzdali spominsko ploščo na novo mrliško hišo v Verzeju. Na tej bodo vklesana imena vseh udeležencev NOV, ki so delovali in padli v okoljskih krajih.

ki ga sicer že imajo kompletirane, a nad eno leto, pa vse doslej niso mogli dobiti zanj ustreznega prostora v središču mesta, in strelišča za vojaško puško blizu fazanerie. Pomanjkanje teh strelšč je močno oviralo tekmovalna in onemogočalo posameznim strelcem še ugodnejše tekmovalne rezultate. Strelšče za vojaško puško bodo začeli graditi že letos — s pomočjo mladincev predvojske vzgoje in prostovoljnem delom vsega članstva, les za objekt pa bodo skušali zbrati na Gorickem.

Po svojih lanskih dosežkih je strelska organizacija soboške občine najboljša v okraju — kakor je v svojem pozdravnem govoru poudaril zastopnik okrajne strelske zveze major JLA Raduha — in letošnja najkvalitetnejša naloga je, da ta šport še bolj razširimo, zlasti v vrstah pionirjev, mladine in žena.

Na občnem zboru so izbrali novo upravno vodstvo in druge organe, za predsednika pa je bil znova soglasno izvoljen Jože Bedič.

-sk

OBČNI ZBOR BRODARKEGA DRUŠTVA »PARTIZAN« KROG

Edini na vasi v državi

Ob številni udeležbi članov so prisostvovali občnemu zboru sekretar Brodarske zveze Slovenije tov. Ambrožič, predsednik Okrajnega odbora LI M. Sobotič, Valenčič in krajinski odbor tov. Veindorfer. Poročilo tov. Titana, v katerem je nanizal delo društva v preteklem letu, je dalo članom povod za plodno razpravo, medtem ko so dale pozdravne besede tov. Ambrožiča in Valenčiča napotke za nadaljnje delo in organizacijo dela.

Brodarsko društvo v Krogu že dolgo časa tare problem plovnega parka, čeprav je sedaj do neke mere rešen. Glavna naloga, ki je sedaj pred članom društva, je gradnja čolnarne in mostišča pri Mur. Dalje bo v februarju tečaj za vse brodarje, ki ga bo vodil predavatelj iz Ljubljane. Na zboru so se tudi odločili za izvedbo nekaterih tekmovalij. Eno izmed teh bo republiško prvenstvo pod Petanjskim mostom.

Glede gradnje nove čolnarne se bo društvo obrnilo po pomoč na okrajne forume, saj je to društvo v primeru poplav gospodarskega pomena in tudi edino brodarsko društvo na vasi v Jugoslaviji. Upravni odbor se zahvaljuje prof. Titanu za njegovo pošteno delo, mu želi obilo uspehov na novi življenjski poti in tudi to, da bi še naprej ostal njegov sodelavec.

J.B.

Tudi v Soboti

DRUŠTVO REJCEV MALIH ŽIVALI

(Letos štafeta golobov-pismonoš tudi iz Pomurja)

Pred dnevi so se v Soboti združili tudi rejci malih živali. Na ustanovnem občnem zboru svojega društva so ugotovili, da je v mestu precej prebivalcev, ki se bavijo z rejjo malih živali, predvsem pasemskih golobov, manjših kokoši, raznih pasem itd. Naloga društva bo, da bo organizirano vodilo prizadevanja svojih članov in jih tudi strokovno usmerjalo.

In še ena zanimivost: društvo namerava že letos skupno s to-

vrstnim društvom iz Maribora organizirati štafeto golobov-pismonoš, ki bodo ponesli pozdrave tov. Titu tudi iz Pomurja. Med rejci malih živali v Soboti je namreč precej takšnih, ki redijo tudi golobe-pismonoše. Predvidevajo, da bo v štafeti sodelovalo okrog 100 teh ljubkih živali.

Občni zbor soboških gasilcev

V ponedeljek je bil letni občni zbor soboškega gasilskega društva. Člani so se na občnem zboru pomenili predvsem o delovanju prostovoljnega gasilskega društva v bodoče. Znano namreč je, da soboško PGD le še živetari. Pri tem nastaja vprašanje, ali občinski ljudski odbor ne bo prisiljen vzdrževati poklicnih gasilcev, kar bi bilo precejšnje breme za občinski proračun. Več o tem problemu homo še poročali.

Obrtniki iz Ljutomer so zborovali

V nedeljo je bil v Ljutomeru občni zbor pododbora Obrtne zbornice za Pomurje. Govorili so zlasti o razvoju obrtnih strok, katerih primanjkuje v občini.

Še o problemih zdravstvene službe v Pomurju

RAZGOVOR ZA OKROGLO MIZO

Za naše bralce odgovarjajo iz vodstva podružnice Slovenskega zdravniškega društva v Murski Soboti
dr. Bogomir Kastelic, dr. Nikola Lanšček in
dr. Miloš Borovšak

Ob že znanih razpravah o zdravstveni službi v Pomurju je naše uredništvo zaprosilo podružnico Slovenskega zdravniškega društva v Murski Soboti za razgovor. Vodstvo podružnice je naši prošnji ustreglo. Njeni predstavniki so našemu sodelavcu povedali naslednje:

Podružnica Slovenskega zdravniškega društva v Murski Soboti deluje od februarja 1955 z namenom, da združi vse zdravnike v strokovno društvo. V Pomurju so vsi zdravniki člani društva. Med naloge društva sodi predvsem strokovno usposabljanje članstva s predavanji, dalje izklesavati lik socialističnega zdravnika, čuvati in negovati etiko in moralo zdravstvenega delavca nasploh ter sodelovati z ljudsko oblasjo in nuditi pomoč zdravstvenim forumom. Društvo teži za tem, da bi bila pri svetu za zdravstvo OLO posebna strokovna komisija kot posvetovalni organ v sklopu sveta za zdravstvo. Bila bi mu v pomoč z nasveti itd. in na ta način bi odpravila razlike med posameznimi zdravstvenimi ustanovami (plačevanje nadur, storitve itd.). Društvo se zavzema tudi za enotno medicinsko doktrino v delu (to lahko zajema tudi določene organizacijske oblike). Matično društvo v Ljubljani teži za tem, da bi se preobnavilo društvo v močnejše strokovno-upravno telo, ki bi bilo pristojno reševati te stvari v republiškem merilu (sodločanje pri nastavljanju posameznih zdravnikov, obvezno članstvo itd.). Osnovna težnja podružnice je, da bi lahko še bolj vplivala na članstvo.

Podružnica je večkrat pozvala članstvo, naj pazi na moralno-etično plat in na lik socialističnega zdravnika, vendar so to bili le nasveti, ker je članstvo v društvu prostovoljno. Skušajmo strokovno pomoč v obliki predavanj s priznanimi predavatelji, kar pa je zaradi oddaljenosti od centra težavno. Zaradi časovne stiske se je podružnica odločila za predavanja ob sobotah dopoldne v obliki seminarja. Važna naloga društva je težnja za enotno medicinsko doktrino v odnosu bolnišnice do terena in obratno ter s tem v zvezi razjasnitev stanovskih vprašanj.

Vodstvo podružnice je nenehno poudarjalo, da je treba braniti interese bolnika in zdravstvenega delavca, pričakuje pa od članov, da bodo nastopali kot resnični zdravstveni delavci in pri tem njih bo društvo tudi podpiralo. Na tiste, ki ne upoštevajo dovolj načela društva in etičnih vrednosti zdravnika, bo vodstvo podružnice skušalo vplivati, da se določeni primeri ne bodo več ponovili — vse v dobrobit bolnika. Že doslej so na sestankih obravnavali določene primere, vendar lahko — kot je rečeno — vodstvo podružnice na članstvo vpliva. Praksa kaže, da se tisti, ki morebiti kje kršijo načela društva, tudi slabo udeležujejo seji in seminarjev.

Glede objavljenih člankov v PV sodi vodstvo podružnice, da omenjena nedopustna stvar niso nove, saj je vodstvo podružnice že opozarjalo in vplivalo na svoje člane. Vendar sodi vodstvo podružnice, da se tisti zakoni, ki so že v veljavi, niso dovolj dosledno izvajali in nadzorni organi bi morali že prej poseči vmes. Občinski svet za zdravstvo niso izpolnili svojih nalog, ker so mnogo premalo kritično gledali na izvajanje lokalnih zdravstvenih delavcev. Vodstvo podružnice sodi, da je treba zakone dosledno izvajati, če nastanejo strokovna vprašanja, pa naj se sveti obrnejo na bodočo komisijo. Premalo se je razlikovalo, kaj je mišljeno načeloma in kaj izjemoma, marsikaj se je izrodilo, graja pa je zadela vse zdravstvene delavce.

Vodstvo podružnice sodi, da se naj v takih primerih, ko gre za člana zdravniškega društva, prej obrnejo pristojni na društvo ali že omenjeno komisijo, ki bo pomagala najti objektivno resnico. S pavšalno kritiko se vodstvo podružnice ne more strinjati. Osnovno naj bi bilo pri tem, kako daleč je zdravstvena služba že prišla, torej njen napredek, žal pa pomanjkljivosti bolj bodejo v oči. Dalje se podružnica zelo zanima za honoriranje oziroma to, kakšno je bilo pred nedavnim. Tu navaja primer zdravnika, ki je pred leti vodil TBC dispanzer zastoj, pred časom pa za 65 din na uro. Letu 1955 je bila ura honorarnega zdravnika v Murski Soboti 105 din in zdravnik so honorarno delali takrat ne glede na višino honorarja. Letu 1957 je bila ura honorarnega zdravnika 150 din, lani pa je bil po navodilih republiškega sveta za zdravstvo s pristankom lokalnih činiteljev brez zahteve zdravnikov v Murski Soboti določen novi honorar srednje vrednosti povprečno 350 do 400 din (splošni zdravnik-specialist). Ugotavljajo pa, da so ti honorarji nižji kot drugod. Tudi v Pomurju so honorarne ure drugod plačane več (600 din za zdravnika, ki ni specializist), a še vedno v okviru upravnih navodil. Tu bo lahko mnogo storila že omenjena komisija pri svetu za zdravstvo OLO, a tudi glede pridobivanja zdravnikov na teren. In dalje: dežurna ura v bolnišnici za delo, ki je nedvomno odgovorno — 45 din na uro. Ta postavka velja od maja 1957. Do takrat so dobivali dežurni zdravniki 300 din na dan in hrano. Hkrati je nedeljska ura plačana kot obdelavniška. Želja podružnice je, da bi se to nekako uskladilo in da bi bil zdravstveni delavec plačan po efektivnosti in odgovornosti, vendar je treba počakati na zvezni zakon o nadurnem delu, ki bo razbistril vode.

Kar zadeva zdravnike na terenu in upravičenost do nadurnega dela v ambulantah, je treba omeniti dejstvo, da ni dovolj kadrov. Zato nastajajo potrebe po nadurnem delu. Razumljivo je, da je tam, kjer frekvenca pregledov ni velika, potreba po nadurnem delu sporna. To je stvar občinskih svetov za zdravstvo. Edini kriterij pa ni frekvenca pregledov, ampak strokovna obdelava bolnika. Ravno v začetku je najbolj važno, da je bolnik podrobno pregledan in pravilno obdelan, ker se na ta način ognejo morebitnim bolniškim stroškom (hospitalizacija), specialističnim pregledom in stroškom potovanja do določenega specialista, ki je v Mariboru ali Ljubljani (mentalna higiena). Ob pravilnem in hitrem zdravljenju se bolnik tudi hitro vrne na svoje delovno mesto. Smatramo, da je zelo važen kvaliteten pregled bolnika in ne smemo soditi efekta zdravljenja po finančnem uspehu ambulant ali ceni storitve.

Kdo vodi finančno politiko zdravstvenih domov? Računovodje v sporazumu z upravnikom-zdravnikom in nadzornimi organi. Zdravstveni delavci ne diktirajo cen storitvam, kot jim to očita Zavod za socialno zavarovanje v Murski Soboti ali obine. Očitajo, koliko so se storitve podražile. V prejšnjih člankih je izostalo dejstvo, da se 60 % odnosa za družbene davke in pri tem nastane velika razlika med prejšnjimi in sedanjimi cenami storitev. Hišni dnevni obisk v Murski Soboti je v l. 1957 znašal 150 din, lani pa 400 din — bruto. Od tega dobi zdravnik 180 din. Predlagajo, da tam, kjer se praviše, zdijo cene storitev previsoke, pregleda slednje finančna kontrola. Vodstvo podružnice je za to, da se cene zdravstvenih storitev v okraju — tudi babiških — uskladijo, upoštevajoč terenske okoliščine.

Da ima zdravstvena služba ključ od blaginje, ta očitek podružnica priznava, sicer bi bilo nemogoče nuditi bolnikom sodobna in učinkovita zdravila, ker je pri pavšalnem znesku to nemogoče. Dobro zdravstvena služba, pravilno izvajana, ni sama sebi namen in

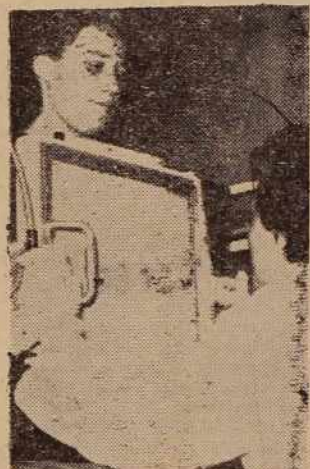
(Nadaljevanje na 6. strani)

Karel Turner

športa med množicami. Tovaršna prizadevanja pa bodo letos še stopnjevala — z ustanavljanjem strelskih dručin ali sekcij na vseh osnovnih šolah (taka družina že uspešno deluje na soboški osemletki), na vajenski šoli in še v nekaterih podjetjih, vključevanjem lovev, boljšim sodelovanjem z enotami predvojske vzgoje itd. Že na občnem zboru je bilo čutili dokajšnjo prizadevnost podeželskih predstavnikov (Čankova, Krog, Kuzma), ki so zagotavljali, da bodo letos izboljšali delovanje svojih organizacij in pomnožili njihovo članstvo, predstavniki iz Rakičane pa je sporočili, da bodo že dni ustanovili strelsko družino, za katero se je že prijavilo 56 članov, tudi v njegovem kraju.

Soboški strelci so se lani močno uveljavili v javnosti tudi s številnimi tekmovalji, med katerimi postaja nekatera (patrolno streljanje ob dnevu bora, strelsko tekmovalje ob dnevu vstaje, tekmovalje za Dan republike pod pokroviteljstvom ObO SZDL itd.) že tradicionalna in so poleg posebnega tekmovalja v počastitev 40. obletnice obstoja KPJ tudi v letošnjem delovnem programu. V tednu strelstva je tekmovalo 14 dručin iz soboškega okoliša. Posamezni strelci so tudi zabeležili rezultate,

sej in seminarjev. Tudi slabo udeležujejo seji in seminarjev.

MOZAIK ZADRUŽNIH OBETOV S PRVIH LISTOV PERSPEKTIVNIH NAČRTOV

VEČ JECMENA IN KRMNIH RASTLIN

Do leta 1961 bo pri nas očitno pridelovanje za preusmeritev pridelovanja, da bi tako dosegli čim bolj učinkovito dopolnjevanje: poljedelstvo — živinoreja — so nam povedali v verževski zadrugi. Vsako leto okrog 20 ha rži manj, zato pa več pšenice, ječmena in predvsem krmnih rastlin, da bi dobili čimveč kakovostne krme za živino in svinje. Njihova perspektiva v živinoreji je namreč ugodna, saj se hočejo še bolj uveljaviti kar na dveh področjih: kot vzrejno središče za kakovostno plemensko živino in vzrejno središče plemenskih svinj nemške poželjivostne pasme »Jorkšir«. Na osnovi pridelovalnega sodelovanja med zadrugo in člani predvidevajo tudi povečanje hektarskih donosov (samo letos bodo imeli v kooperaciji 50 ha hibridne koruze, 15 ha krompirja in 40 hektarov travnikov), saj predvidevajo n. pr. pri pšenici povprečen porast hektarskega donosa od 17 q v lanskem letu na 27 q v letu 1961 in pri ječmenu od 17 q na 25 q. V hlevih vzgajalščo nameravajo urediti sodobno pitališče, v katerem bodo še naprej pitali živino, ki so jo kmetje prodali zadrugi ne dovolj izpitano ali ob neugodnem času za tržišče. V zadrugi si prizadevajo, da bi dobili te hleve v stalno upravljanje, saj so bili tudi zgrajeni za kmetijske namene. Pridobiti pa hočejo tudi kmetijske strokovnjake, če bodo možnosti za to, celo inženirja — agronoma.

SEMENA, ZELENJAVA, »KEKI«...

V perspektivnem načrtu marjanske zadruge bodo dobile svoje mesto tudi nekatere specifične naloge: predvsem bodo povečali pridelovanje semenskega blaga, travna in zelenjadna semena bodo pridelovali na okrog 15 ha zemlje in si pogodbeno zagotovili tudi prodajo tega pridelka, pridelovali bodo še zelenjavo itd. Zelo aktualna so tudi melioracijska dela na zamočvirjenih travnikih, za kar bodo skušali izposlovati kredit. Marsikaj si obetajo tudi od perutninarstva; v vsaki vasi nameravajo vpeljati eno ali več vzrejnih središč za štajersko kokoš in rediti okrog 600 rac holandske pasme škejke, ki so znane po stalni nesnosti tudi v zimskem času in bodo lahko z njihovimi jajci zalagali tovarno testenina.

ČREDINSKI PASNIKI NA STIRIH TOČKAH

Vzorni čredinski pašniki v Dolini, Dobrovniku, Gaberju in Benici, ki naj bi nastali na zemljiščih bivših vaških skupnosti, so najaktualnejša naloga v lendavskem kotu. Urejevali jih bodo pričeli že letos, če bo ljudski odbor pravočasno sprejel ustrezen odlok o dodelitvi teh zemljišč kmetijskim zadrugam. Sicer pa imajo, kot pravijo v lendavski zadrugi, precej ugodne pogoje za uspešno dopolnjevanje poljedelstva z živinorejo. Se prav posebno pozornost bodo posvečali travništvu. Že letos nameravajo z agrotehničnimi ukrepi izboljšati okrog 100 ha travnikov v kooperaciji s člani.

NA 230 HEKTARIH TRAVNIKOV...

V mačkovski zadrugi skušajo svoj perspektivni načrt čim bolj vkladiti s predvideno ravnjo vzrejnih okolišev za posamezne vrste živine. Do leta 1961 nameravajo izboljšati okrog 230 ha travnikov. Redili bodo predvsem mesnato živino, mleko je namreč v drugem planu. Predvidevajo tudi obnovo okrog 30 ha sadovnjakov, sejanje pšenice italijanskih sort na okrog 120 hektarih itd. Letos bodo nabavili še dva traktorja »Ferguson« v vsemu potrebni priključki, v načrtu pa imajo tudi gradnjo večjega skladišča za kmetijske pridelke in garaže za stroje. V lanskem poslovanju so si že pridobili precej sredstev za lastno udeležbo pri tej investiciji.

1000 BEKONOV IN 100 GOVED ZA IZVOZ

Z dokončno obnovo gozdov se bodo že letos spoprijeli v dobrovniški zadrugi. Tako nameravajo obnoviti okrog 5 ha združenih gozdov in okrog 10 ha gozdov zasebnikov s tem, da bo gozdarska poslovna zveza dala zastopni sadke, lastniki gozdov pa bodo prispevali svoj delež s prostovoljnim delom itd. Težišče njihovega delovanja pa bo kajpak v poljedelstvu in živinoreji.

Tudi naše podeželje že stopa na pot načrtnega gospodarstva, kajti perspektivni programi dolgoročnejšega prizadevanja na področju kmetijstva in letošnji operativni načrti, ki jih prav te dni sestavljajo v naših zadrugah in pripravljajo za razprave in sprejemanje na sejah zadružnih svetov, so prvi znanilci tega razvoja, ki bo temeljito pometel s preživelimi praksami v našem zadružništvu.

Povejte za bralce našega lista, kaj bo v osnovnih obrisih vseboval perspektivni načrt zadruga? smo povprašali po telefonu upravnike desetih kmetijskih zadrug. Kar »iz rokava« so nam tokrat stresli nekaj neurejenih misli in podatkov, pa vendar dovolj, da dobimo vsaj bežno sliko o tistem, kar se že letos in prihodnja leta pripravlja na podeželju in bo seveda zahtevalo tudi kar najpopolnejše sodelovanje kmetičkih ljudi, zlasti še zadružnikov.

Kajti obetajoči načrti morajo postati tudi živa stvarnost!

vinoreji. Tako predvidevajo, da bodo letno zredili okrog tisoč komadov bekonov in okrog 100 glav mesnate živine za izvoz. V lendavskem okolišju hočejo obdržati prvo mesto tudi pri sejanju pšenice italijanskih sort in mimo pašnikov uveljaviti agrotehnične ukrepe na 150 ha travnikov v kooperaciji. Letos so v Gaberju že začeli graditi manjše skladišče za kmetijske pridelke, v prihodnjih letih pa bodo zgradili večje skladišče (za okrog 40 vagonov kmetijskih pridelkov) tudi v Dobrovniku in nabavili še en traktor »Ferguson« in motorno škroplilnico.

»BAZEN« ZA HIBRIDNO KORUZO

Če naj bi kmetijska zadruga Bistrica postala bazen za pridelovanje hibridne koruze, je treba to zagotoviti tudi v združnem perspektivnem načrtu. Na prvem mestu je torej koruza (do leta 1961 nad 100 ha v kooperaciji), potem bodo posejali okrog 15 ha zemlje s sladkornim pesom, meliorirali in izboljšali okrog 70 ha travnikov itd. Kuruza je tudi odlično krmilo za živino, zlasti še za svinje. V pogodbeni vzreji bodo predvsem bekonji. Nekateri zadružniki se ozirajo tudi za nadaljnje pridelovanje povrtnine (paradižniki, feferoni, fižol v stročju), če bo zadruga zagotovila vnovčenje teh pridelkov. V Bistricah potrebuje-

jo tudi večje skladišče in združne prostore, saj razen dvo-rame nimajo ničesar, kar bi jim lahko služilo za skupne name- ne.

VZOR NA 30 HA ZEMLJE SLP?

Zagotovitev ukrepov za intenzivnejše poljedelstvo in živinorejo, bo prav gotovo na prvem mestu v perspektivnem načrtu cankovske zadruga. V živinoreji bodo morali doseči zlasti večjo pasemsko čistost in večjo molznost pri kravah. Redili bodo predvsem plemensko in rodovniško živino. V poljedelstvu je potrebno večje zavzemanje za obilne hektarske donose. Že letos bodo posejali 5 ha zemlje s sladkornim pesom, ki se je pred leti to dobro obneslo.

Najprej bodo začeli seveda na 30 ha zemlje, ki so jo dobili v upravljanje od ljudskega odbora. Travniki bodo že letos komasirali in izboljšali, za mlada teleta pa bodo zgradili manjšo farmo — odprte hleve. Na zadružni orni zemlji bodo uveljavili tudi pridelovalno sodelovanje s člani. Zelo aktualna naloga je tudi gradnja remize za kmetijske stroje.

MELIORACIJSKA DELA OB LIPNICI

V bogojinski zadrugi imajo v načrtu, da bodo pridobili čim več članov za pridelovalno sodelovanje. V svojem okolišju hočejo ustvariti bazo za rejo bekonov, razen tega pa pospe-

šiti rejo plemenske in mesnate živine, za kar pa bodo potrebovali več kakovostne krme. Mimo koruze in krompirja nameravajo povečati zlasti pridelovanje ječmena kot dobre krme za prašče. Tudi melioracija ob Lipnici ni nič manj aktualen problem. Zadruga namerava čimprej sestaviti načrte za ta dela, zato pričakuje tudi podporo iz okrajnega kmetijskega sklada. Kredit za ta dela bi zaprosili na zveznem natečaju. Prav tako bodo potrebovali kreditna sredstva tudi iz obč. inv. sklada za ureditev upravnih prostorov, skladišča in remize za kmetijske stroje, saj je zadruga sedaj takorekoč brez vsakih prostorov.

OBNOVA VINOGRADOV IN SADOVNJAKOV

Kakor so nam sporočili iz kmetijske zadruga Stročja vas pri Ljutomeru, je njihova dolgoročnejša perspektiva v obnovi 20 ha vinogradov in 30 ha sadovnjakov po sodobnem izboru, predvidevajo predvsem rejo bekonov, nabavili bodo še en traktor z vsemi priključki, uvrstili čimveč krav v rodovnik in pod možno nadzorstvo, v zvezi s prizadevanjem v živinoreji tudi izboljševali travnike in si zgradili skladišče s potrebno šupo za kmetijske stroje.

PLEMENSKA ŽIVINA IN KROMPIR

O KZ Turnišče je bilo v preteklem letu slišati precej mnogo slabega kot dobrega, toda kot kaže, se bo »ženitev« dveh zadrug dobro obnesla. Preusmeritev v poljedelstvo bo predvsem v korist krompirja, saj sta Turnišče in Lipa takorekoč njegov bazen. Že letos bodo zasadili s krompirjem v kooperaciji 34 ha zemlje, kar je okrog 45 odst. vse občinske obveznosti. Perspektivno bo imela v živinoreji prednost predvsem reja plemenske živine in plemenskih svinj, reja dobrih krav — molznic, kar vse je v skladu s predvideno racionizacijo rejarskih okolišev. V zvezi z živinorejo je aktualno tudi izboljšanje travnikov. Za letos jih imajo »na piki« okrog 50 ha. Tudi melioracijska dela na poplavljenem območju okrog Gnjevca so že zelo potrebna, vendar je ta akcija, ki bo zahtevala več investicijskih sredstev, še v proučevanju strokovnjakov. Ni še namreč pojasnjeno, kaj bo tedaj s talno vodo; če bi znatno upadla, bi bilo to v škodo kmetijstvu. V Turnišču bodo zgradili tudi večje skladišče in si že letos uredili upravne prostore, saj jih že sedaj »preganja-jo« iz občinske hiše. Potrebujajo kmetijskega strokovnjaka, za katerega se že tudi zavzema- jo.

S. K.

Kakšna bo letos preskrba s sadjem in zelenjavo?

(Nadaljevanje z 2. strani)

sveta je bistveno vprašanje preskrbovanja trgovske mreže na drobno s kmetijskimi pridelki, kar bodo uredile občine. Za Pomurje je najbolj bistveno vprašanje neposredne poti pridelkov od proizvodnje do potrošnikov v potrošnih središčih.

V nadaljevanju razprave so navzoči ugotovili, da kmetijske zadruga v Pomurju že pospešujejo proizvodnjo in da je tudi pridelalec že večji kot prej. Zadruga tudi vedo, s kakšnimi in kolikšnimi pridelki razpolagajo, nimajo pa zmeraj kupcev. Znano je, da se poslovne zveze zadovoljujejo z minimalnim zaslužkom, grosistična podjetja pa drugajo cene v nedogled. Sklenili so, da bo v Murski Soboti občina izbrala, kar zadeva preskrbo potrošnikov s sadjem in zelenjavo, obliko, ki je gospodarsko najbolj utemeljena.

Sicer sta v Murski Soboti dve specializirani prodajalni za sadje in zelenjavo, nekatere tovrstne artiklice prodaja tudi delikatesna trgovina, nekatero specializirano trgovino, tu pa je še tržnica, ki pa je primitivna in posluje bolj po naključju. Po sodbi nekaterih kupuje v Murski Soboti sadje in zelenjavo v trgovski mreži okrog 100 družin, tu pa so še veliki potrošniki (bolnišnica, gostinska podjetja itd.). Po sodbi predstavnikov lendavske občine so v Lendavi potrošniki preskrbljeni s sadjem in zelenjavo, problem v občini pa je prodaja in odkup vina. Gostinska podjetja in zasebni gostilničarji le težko dobijo vino, ker nobena zadruga ni sposobna opravljati odkup vina, a tudi ni pripravljena to opravljati. Tako kupujejo gostinska podjetja in zasebni gostilničarji v lendavski občini vino od proizvajalcev, zadruga le približejo svojo maržo in fakturirajo in ne odgovarjajo niti za kvaliteto.

DROBNI PROIZVAJALEC NAS NE MORE ZADOLVILJITI

Radgona nima posebne trgovine s sadjem in zelenjavo. Zato bo sedaj ObLO določil eno izmed specializiranih trgovin in tudi to, kdo jo bo zalagal. Slednje velja zlasti za zimsko meseco. V Ljutomeru imajo specializirano trgovino, takomenovane kritične artiklice pa nabavljajo iz Ljubljane. Ob tem je predsednik OZZ tov. Stefan Antalič omenil

vprašanje drobnega odkupa in priporočal previdnost. Poudaril je, da na živiliškem trgu v Murski Soboti prodajo prekupevalci in ne proizvajalci. Svetloval je, naj bi se ena izmed zadrug specializirala za zelenjadstvo. Drobnih proizvajalcev nas ne more zadovoljiti in lahko preskrbuje velike potrošnike le časno. Omenil je primer soboške bolnišnice, ki je plačala krompir proizvajalca 2 dinarja dražje kot zadruga. Glede petritila in podobnih vrstini bi naj stopila bolnišnica v stik s kmetijskim gospodarstvom Račičan, a tudi za mlade zadružnike bi bila proizvodnja drobnih vrstini hvaljezna in koristna naloga. Veljavni predpisi nam omogočajo, da to organiziramo, je poudaril tov. Antalič. Večji po-

trošniki naj si te pridelke pogodbeno zagotovijo.

Tov. Jože Slavič je v nadaljevanju razprave omenil problem zgodnjega sadja in s tem v zvezi preskrbo Murske Sobotne z grozdem. Dejal je, da vinogradniška gospodarstva lani niso hotela prodati grozdeja za potrošnike, čeprav niso vedela, kam naj bi spravila most. Čeprav ni v našem okraju dovolj konzumnih sort grozdeja, bi se lahko poslužili ranine. V letošnjem letu bodo morale občine, ki so hkrati proizvajalci in potrošniki grozdeja, to reč urediti. To velja tudi za rano sadje.

Pomočnik sekretarja za blagovni promet LRS tov. dr. Boris Puc je v razpravi o vpraša-

nju pogodbenih odnosov poudaril, da so preskrbovalna podjetja v sodelovanju z občinami in velikimi potrošniki že začela sklepati predhodne pogodbe. Pomurje ne sme čakati, je dejal, da pridejo kupci. Tudi proizvodnja naj bo aktivna in se brž pojavi na tržišču z ustreznimi ponudbami. Za krompir, ki ga bodo pridelovalci v Pomurju pridelovali v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami (300 ha) je že zagotovljena prodaja. Treba je še narediti bilanco ostalih viškov in stopiti v neposreden stik s preskrbovalnimi podjetji.

PERSPEKTIVA: PRIDELOVALNO SODELOVANJE NA VSEJ ČRTI

Predstavniki poslovne zveze Murska Sobotna so povedali, da so že v stikih za 300 vagonov izven količin krompirja v pridelovalnem sodelovanju. Dodali so, da je njihova poslovna zveza že dosegla milijardo 300 milijonov dinarjev prometa in da so posredniški stroški že tako minimalni, da je ta način cenejši, kot če bi imele zadruga svoje prodajalne v potrošnih središčih. Omenili so, da preskrbujejo Split in okoliško otočje. Sicer je to še v razvoju, vendar bodo letos še povečali svoje napore. Dalje bodo odprli v Siški skladišče za Ljubljano in Gorenjsko (jajca), vendar delajo občine ovire in varujejo koristi svojih preskrbovalnih podjetij, na primer Split, ki je tako ostal lani brez krompirja za potrošnike. Občine se bojijo pri preskrbovalnih podjetjih prevelikega rizika, zato prepovedujejo intervencije, ker ostanejo na ta način njihovi proračuni nedotaknjeni, sicer pa bi morale kriti izgubo.

Naposled je tov. dr. Boris Puc pohvalil pobudo soboške poslovne zveze in poudaril dve važni dejstvi: konkurenčnost in koristno intervencijsko nalogo. Glede perspektive razvoja je poudaril, da gre le-ta v smeri pridelovalnega sodelovanja, ker postanejo na ta način zadruga lastniki pridelka, v tem primeru krompirja, vendar je treba komercialno pripraviti teren tudi za ostale vrste. Seveda ti isti proizvajalec, je poudaril, ki ne sodeluje pridelovalno s kmetijsko zadrugo, ne sme dobiti višje cene od one, ki sodelu- je.

B. S.

MERILLO NAPREDKA

Te dni pripravljajo v vseh KZ kmetijsko-gospodarsko perspektivne programe in operativne načrte; v prvih bodo s potrebnimi analizami in strokovno dokumentacijo utemeljili dolgoročne naloge (o prvih obrisih teh perspektivnih načrtov posameznih zadrug poročamo na drugem mestu), ki jih bo vsaka zadruga posebej moralna izpolniti do leta 1961, v drugih pa vse tiste gospodarsko-operativne naloge, ki temeljijo na osnovnih postavkah perspektivnih načrtov in sodi njihovo uresničevanje že v to leto gospodarskega delovanja kmetijskih zadrug.

Priprave za sprejemanje obeh načrtov potekajo po naših KZ kaj različno; ponekod so jih že sestavili, drugod so sredi največjega dela, v nekaterih zadrugah pa je sestavljanje teh načrtov šele v začetni fazi. Kot kaže, je tudi pri tem važnem opravilu odločilna zavzetost zadružnih samoupravnih organov in upravnikov, kajti tam, kjer so s delom začeli pravočasno, ga bodo tudi pravočasno dokončali in povrh tega — mnogo lažje in temeljito, kar je tudi bistveno, saj bodo ti načrti po dokončnem sprejetju zakoni za vsako zadrugo posebej, zakoni, ki morajo biti že v

BELEŽKA

svojih osnutkih skrbno pripravljeni in utemeljeni, da bo tako omogočena čim živahnost in temeljitost razprava v zadružnih svetih. Zakon pa je le tedaj lahko uresničljiv zakon, če sta njegova vsebina in pričakovani učinek zasnovana na najširši pobudi ljudi — v tem primeru upravljavcev v zadružništvu — in na realnih gmo- njih možnostih, zato je sprejemanje zlasti perspektivnih načrtov močno povezano tudi s odločnim zavzemanjem za krepitev zadružnih skladov, ki bodo omogočili uresničevanje vseh določenih nalog. Ponekod še tudi ni razčišče- no vprašanje, kateri izmed obeh načrtov ima prednost; vsekakor je najbolj prav, da bosta oba načrta obravnavana hkrati, kajti naloge v časovno pogojenem operativnem načrtu bo najlažje realno določiti, če bo njih določevanje temeljilo na osnovnih postavkah dolgoročnejšega programa.

Perspektivni programi kmetijskih zadrug bodo potemtakem zaznavno merilo moči in teženj vseh naprednih sil, ki so na podeželju poklicane za prizadevanje za večjo in donosnejšo kmetijsko proizvodnjo, hkrati pa tudi za socialistično preobrazbo naše vasi in odnosov v njej.

IZ OBČINE IN MESTA LJUTOMER

Na drugi seji KZ »Kmetovalec« v Ljutomeru so obširneje razpravljali o akcijskem načrtu zadruga za letošnje leto. V kratkem bodo organizirali v zadrugi predpisanje za nove član- ne zadružnega sveta.

Te dni je obiskal tudi zadruga v Ljutomeru občini predsednik Glavne zadruga zveze iz Beograda, tov. Romac. Zanimljivo se je za način izvajanja kooperacije in za to, koliko zadruga vodstva razumejo našo zadružno politiko.

Občinski ljudski odbor Ljutomer je na zadnji seji potrdil ustanovitev Ljudske univerze kot finančno samostojnega zavoda. Doslej je delovala Ljudska univerza kot sekcija DPD Svoboda v Ljutomeru. V novi obliki bo Ljudska univerza mnogo več pomenila v življenju in splošni izobrazbi prebivalstva.

Pred kratkim so izvolili tudi upravni odbor Ljudske univerze, ki je sestavljen iz prosvetnih delavcev, predstavnikov družbenih organizacij in dru- štev.

Postreži si sam — priplačna in uresničljiva zamisel tudi pri nas

Peči in kurjenje

Piše predsednik Društva
dimnikarjev LR Slovenije
tov. Gustav Lapuh

Dimnikarja pri delu

Glinasta peč je grajena na načelu akumulacije toplote. Enkrat, dvakrat dnevno jo naložimo in stremimo za tem, da gorivo čimprej zgore, ker je to najekonomičnejše. Toplota, ki nastaja med gorenjem, zidovi peči srkajo in jo potem počasi oddajajo v prostor. Zato naj se da peč po končanem kurjenju po možnosti čimboljše zapreti, da preneha kroženje zraka skozi peč in uhajanje toplote v dimnik. S skrbno izdevo vrat in stikov pečnice onemogočimo odvišnemu zraku dostop v peč. Otvare je treba seveda takoj popraviti.

Sporedno z lončeno se je razvijala tudi železna peč. Ker se na starih preizkušanih tipih takih peči ni dalo dosti spreminjati, je bila glavna pažnja posvečena precizni izvedbi in materialu z namenom, da se izboljša ogrevalni učinek.

Ustroj in način delovanja železne peči pride najbolj do izraza, če jo že rekli, oddaja glinasta peč takoprimerjamo z glinasto pečjo. Kot smo zvalno akumulacijsko toploto. Reguliranje ali uravnanje oddajanja toplote pri tem ni važno. Treba je le določiti pravilno oz. zadostno količino kuriva, ki ga enkrat dnevno naložimo v peč, kjer hitro zgore. Debeli zidovi glinaste peči potem počasi oddajajo sprejeto toploto. Nasprotno pa je za železno peč značilno trajno gorenje brez akumulacije toplote. Zato je pri vsaki železni peč najvažnejša konstrukcija in izvedba naprav za uravnavanje dovoda zraka. Te naprave morajo biti brezhibne, kajti od njih zavisi kvaliteta peči. Od železnih peči se zahteva, da so njeni sestavni deli tesno med seboj združeni, ker ima sicer odvišni zrak možnost dostopa v notranjost peči, kar seveda občutno zmanjša njeno koristnost.

Ker od železnih peči ne zahtevamo, da bi akumulirala toploto, so stene teh peči lahko tanjše in tudi po kvadraturi ogrevne površine manjše od glinastih peči istega toplotnega učinka. Ker pa je ogrevalna površina manjša, mora biti njena temperatura višja, če hočemo, da bo prostor dovoljno ogrevan. Vedno pa je boljše vzeti malo večjo peč, ker 1. previsoka temperatura peči iz zdravstvenih razlogov ni priporočljiva in

2. pa je preobremenitev peči neekonomična.

Iz higienskih razlogov mora železna peč nuditi čimmanj možnosti nabiranja in izgorevanja prahu. Biti mora pristopna od vseh strani, da jo lahko čistimo. Kadar postavljamo peč v določen prostor, moramo paziti na to, da more toplota izžarevati na vse strani, zato je ne postavljamo v kot ali nišo.

Kadar je ogrevanje z železno pečjo neugodno, je to znak, da je površinska temperatura previsoka, da je nismo pravilno naložili, ali da je zaradi premajhne ogrevne površine preobremenjena.

Pogosto opažamo težnjo povečati ogrevalno površino s pločevinastimi dimnimi cevmi. Pri tem poudarjamo, da z dolžino teh cevi ni treba pretiravati, ker sicer dosežemo ravno nasprotno od tega, kar želimo doseči:

Nasmeh v ortoglavni višini

Kurjenje postane neekonomično, pa tudi iz estetskih ozirov take napravlave niso priporočljive. Površina cevi naj znaša kvetjemu polovico ogrevne površine peči.

Pri postavljanju peči je treba postopati po določenem računu z ozirom na velikost prostora, ki ga želimo ogrevati. Vsak kubični meter zraka v zaprtem prostoru potrebuje 40 kcal, da se ogreje, zato je treba najprej ugotoviti kubaturo prostora in nato izračunati kvadraturu ogrevne površine peči, ki bo za tisti prostor primerna.

Peč služi zato, da s čim manjšo količino kuriva prostor enakomerno ogrejemo, ne da bi se zrak v prostoru pokvaril. V prostor, ki ga ogrevamo, ne smejo uhajati dimni

plini, zrak v sobi mora biti tudi med kurjenjem čist in mora tudi potem ostati tak.

Če ne dobimo od peči zaželeno toplote, temu dostikrat ni vzrok samo dimnik ali peč, pač pa nepravilno kurjenje. Pri tem je treba paziti in kuriti tako, da se razvije čimmanj dima, ker izhaja dim v glavnem iz neizrabljenega goriva, ki odhaja po dimovodih v zrak.

Skoda, ki s tem nastaja, je zelo občutna za posamezno gospodinjstvo, kot tudi za narodno gospodarstvo. Najenostavnejše je kurjenje z drvmi, treba pa je uravnati podpih tako, da ni prežvahan, ker se sicer plamen znatno ohlaja. Pri kurjenju s premogom je treba najti pravo mero, to je, da se ne naklada v peč preveč

Preden ponovno naložimo premog, moramo žerjavico razprostrti čez vse kurišče, a nato zopet naložiti na srednji in srednji del kurišča. Dim, ki se razvija pri takem kurjenju, mora na svoji poti tudi preko zadnjega dela kurišča, kjer je razžarjeno kurivo in tako velik del dima in plinov izgori ter se pretvarja v koristno toploto. Če naložimo premog čez razžarjeno kurišče, se tvori mnogo dima, ki odhaja neizrabljen v dimnik.

Kako velike izgube nastajajo pri uporabi kuriva z nesmotrnim kurjenjem, je razvidno iz dejstva, da se v mestu, ki ima okoli 200.000 prebivalcev, tvori letno približno en milijon kg saj.

Nepravilnemu delovanju peči in s tem v zvezi prekomerna poraba kuriva je mnogokrat vzrok tudi napaka priključitev v dimnik. Pri tem je treba upoštevati načelo, da mora imeti vsako nadstropje svoje dimnike. To se pravi, da se smejo izpeljati v en dimnik le kurilne naprave iz enega nadstropja.

Velike važnosti za racionalno uporabo kuriva je pa, poleg ostalega, tudi redno čiščenje peči, ker kopičenje saj onemogoča sprejemanje in oddajanje toplote.

Če ne upoštevamo udobnosti, ki jih nudijo novodobna kuriva, kot so

to plin, elektrika ter tekoča goriva (nafta), so pri nas trdna goriva še vedno najcenejša. To pa seveda le tedaj, če je vrsta kuriva primerno izbrana za določeno kurilno napravo in se to tudi pravilno uporablja.

1 kg drv s 15% vlage (to so normalno suha drva) ima ca 3700 Kcal/kg in v pečeh je mogoče izrabiti 50%, to kalorične vrednosti, to je okoli 1850 Kcal/kg. 1 kg drv stane približno 6,50 dinarjev, 100 kalorij stane 3,50 dinarjev. 1 kg premoga ima ca 4000 kalorij in je 2000 Kcal/kg izrabljivih. Če stane 1 kg premoga 4 din, stane 1000 kalorij, ki jih dobimo iz premoga, 2 dinarja.

1 m³ plina ima 4000 Kcal/kg in je iz njega izrabljivih 3400 Kcal/kg. Če stane 1 m³ plina 17 din, stane 1000 kalorij približno 5 din. 1 kW elektrike daje 860 kalorij. Če vzamemo povprečno ceno za 1 kW 7 din, stane torej 1000 kalorij pri uporabi elektrike, če je izkoristek 100%, 8,10 din. Če pa stane 1 kW 14 din, pa moramo plačati za 1000 kalorij 16,20 din.

Zaradi tega je treba še vedno računati na uporabo drv in premoga, ker sta najcenejša, treba pa je kurilno napravo urediti in kuriti tako, da bomo z njimi kalorično vrednost drv in premoga čimbolj izkoristili in zmanjšali potrošnjo.

Občni zbor Radiokluba v Murski Soboti

V nedeljo je bil občni zbor Radiokluba v Murski Soboti. Tega zbora so se udeležili člani z večino iz vrst kmetovalcev, kar je zlasti razveseljivo. Na oddajniku tega kluba se oglašajo pod klubskim znakom YU5DBC 22 radioamaterjev pripravnikov in pod osebnim znakom en operator prve klase. Lani so soboški radioamaterji vzpostavili 1910 zvez z raznimi državami vsega sveta in vseh kontinentov. Vsak posameznik je torej povprečno naredil 83 zvez v lanskem letu, medtem ko je bilo to število pred lanskim letom znatno nižje. Radioklub Murska Soba je lani prvič sodeloval na Evropskem UKV tekmovanju (tekmovanje na

ultrakratkih valovih), sodeloval pa je tudi na drugih tekmovanjih. Ta klub je vključen tudi v jugoslovansko varnostno mrežo in kontrola slovenskih radioamaterjev.

V organizacijskih stvareh je občni zbor ugotovil pomanjkljivosti v delu upravnih odborov preteklih let. Ugotovil je, da so bili z denarjem pretirano radodarni in da je znatna razlika med vrednostjo materiala in dohodki, ki jih je klub imel. To izvira zlasti iz prvih let obstoja tega kluba. Izvoljena je posebna komisija, ki je dolžna ugotoviti stvarno stanje. Domnevajo, da je velik del razlike v stroških okrog večkratne selitve kluba.

OD 56 MILIJONOV NA 150 MILIJONOV DIN PROMETA

Zarja

Trgovsko podjetje
Ljutomer, Miklošičev trg 6
tel. 38

Trgovsko podjetje »Zarja« v Ljutomeru je bilo ustanovljeno 1. junija 1954. leta in je imelo letno 56 milijonov din prometa. Dve leti pozneje je dobilo podjetje iz ene prodajalne z renoviranjem dve specializirani: tekstilno-galanterijsko in špecerijsko-galanterijsko. Naslednje leto sta imeli prodajalni 76 milijonov din prometa. Z lanskim letom se je podjetje združilo s prodajalno »Konfekcije« v Ljutomeru, prevzelo prodajalne KZ Stročja vas, Razkrižje in pozneje tudi Cezanjevci. Vse tri poslovalnice so imele v sklopu KZ 39 milijonov din prometa, torej z »Zarjo« 115 milijonov din prometa v 1957. letu, a lani je imelo združeno podjetje že 135 milijonov din prometa ali za 17% večji promet.

V ŠTIRIH LETIH

Trgovsko podjetje »Zarja« je prvo začelo oskrbovati potrošnike z različnim sodobnim kuhinjskim in sobnim pohištvom. Lani smo prodali 140 garnitur pohištva in smo s tem željam potrošni-

kov v glavnem ustregli. Pohištvo prodajamo po istih cenah, kot ga prodajajo v Mariboru, kjer ga tudi proizvajajo. Dobaoljamo pohištvo vseh vrst

od Tovarne pohištva v Mariboru, Zadržnega lesnega podjetja v Mariboru, od »Opreme« Maribor in od »Zvezde« Maribor.

LETOS BOMO POVEČALI PROMET SE ZA 12 DO 15% — NA 150 MILIJONOV DIN. V STROČJI VASI IN V RAZKRIZJU BOMO RENOVIRALI PRODAJALNE IN DVIGNILI POSTREŽBO NA RAVEN MESTNE. RENOVIRALI BOMO TUDI PRODAJALNO »OBLACILA« V LJUTOMERU. KJER BO VSAKDO LAHKO KUPIL ŽE IZDELANO OBLEKO, KI SE MU BO PRILEGALA TAKO, KOT DA MU JE SESITA PO MERI. MED DVEMA STEVILKAMA BODO NAMREČ SE VMESNE STEVILKE, S ČIMER BO USTREŽENO VITKIM, SUHIM, ZAJETIM, KREPKIM IN DEBELIM. TOREJ VSEM! POSKRBELE BOMO TUDI ZA IZBIRO SE SODOBNEJŠEGA IN PRAKTIČNEGA POHIŠTVA. A OMOGOČILI BOMO TUDI NAKUP POSAMEZNIH KOSOV POHIŠTVA. ZNATNO BOMO IZBOLJŠALI IZBIRO BLAGA V PRODAJALNI »MANUFAKTURA« IN SKRBELE ZA ZMERNOST CEN. V PRODAJALNI »SPECERIJA« BOMO SE BOLJ RAZSIRILI DOSTAVO NA DOM. POTROŠNIKOM Z VASI PRIPOROČAMO, NAI SE POSLUŽUJEJO NASIH PRODAJALN NA VASI, KER SO LETOS ZALOŽENE S TAKSNIM BLAGOM KOT NASE PRODAJALNE V MESTU. CENE V VSEH PRODAJALNAH SO ISTE!

ZA TOLIKO SO IZGOTOVLJENA, KONFEKCIJSKA OBLACILA CENEJŠA. TI IZDELKI PA SE BODO SČASOMA SE POCENILI.

V Trgovskem podjetju »Zarja« v Ljutomeru dobite vse vrste moške konfekcije od posameznikov, oblek, različnih plaščev, petrnih plaščev, ženskih plaščev, do otroške konfekcije. Na izbiro imamo tudi moško, žensko in otroško perilo v vseh vrstah in najrazličnejši kakovosti.

Opozarjamo Vas na znatno nižje cene izgotovljenih oblačil. Pri trenutnih cenah uslug in blaga v prodaji na drobno je razlika v ceni od 20 do 30%.

Letošnje investicije v trgovini v Pomurju Nova skladišča, lokali, oprema . . .

V Murski Soboti nova samopostržna trgovina

Zboljšanje materialno tehnične baze je ena najvažnejših nalog na poti nadaljnjega napredka v naši trgovini. Na okrajni trgovinski zbornici smo zvedeli, da bo predvidoma letos v Pomurju za okrog 424 milijonov dinarjev investicij. Kakor kaže, bomo dobili nova skladišča, opremo, lokale, itd.

Predvsem velja omeniti skladišče za žito v Murski Soboti in Lendavi (130 milijonov), skladišča za kmetijske pridelke (18 kmetijskih zadrug, tovarna mlečnega prahu, dve poslovni zvezi — skupno 169 milijonov dinarjev), skladišče za industrijsko blago (15 milijonov dinarjev), novi lokali (50 milijonov dinarjev), adaptacije (21 milijonov dinarjev) ter oprema in transport (39 milijonov 100.000 dinarjev).

Zvedeli smo, da je od skupne potrebne vsote 424 milijonov dinarjev zagotovljenih 165 milijonov dinarjev, ostalo bodo morali biti krediti ter lastna sredstva. Lokalna sredstva (podjetja, zadruga, občine) bodo znašale 112 milijonov. Manjka torej 147 milijonov dinarjev, za katere bo treba najeti kredite iz splošnega investicijskega sklada. Elaborati so do neke mere že pripravljeni, osiale pa bodo morale zadruga in podjetja v najkrajšem času pripraviti.

Pri opremi predvidevajo naprave za novo samopostržno trgovino v Murski Soboti, k. bo v zgradbi DOZ, kamone in hladilnike. Trgovinska zbornica se namreč vztrajno zavzema za to, da bo dobila letos sleherni špecerjarska trgovina v širih večjih središčih Pomurja primeren večji hladilnik. Pri skladiščih imajo prednost skladišča za kmetijske pridelke pri zadržanju.

Tudi izpopolnjevanju strokovnega kadra posvečajo zadnje čase v našem okraju primerno pozornost. Letos bo navzlic vsem težavam dograjena šola za vajence v trgovini v Murski Soboti in zato predvidevajo, da bo septembra pouk že v njej. Trenutno so zaradi šolanja vajencev še velike težave. Potrebnovali bi prostore za

PLEMENITA DAROVAŁKA

24-letna Anica Simon, Šulinci št. 54 je darovala svojo kožo (povrhni-co) štiriletni Anici Korpčić, ki se je pred tremi meseci poparila po oseh prednji strani telesa. Mala Anica je po poškodbi ves čas hirala in izgubljala težo, po presaditvi kože pa se je v enem tednu zredila za 1 kg in ves poparjeni predel je sedaj že skoraj zaceljen. Tako bo otrok ozdravel brez posledic in tudi darovalka ne bo imela nobenih sledov na mestu odvzema kože.

Vsekakor gre za plemenito gesto, ki zasluži vse priznanje. Simonova pa je vrh tega darovala te dni še kri. Naši bralci morda še ne vedo, da imajo v spetu (tudi že v Ljubljani) »banke« za kožo. V Pomurju je teh primerov poškodb manj in zato je kirurški oddelek soboške bolnišnice vezan na prostovoljne dajalce kože.

bš

OBVESTILO MATERAM DOJENČKOV

V okviru dejavnosti Otroškega dispanzerja v Murski Soboti je začela poslovati DEMONSTRACIJSKA MLEČNA KUHINJA z namenom, da se v njej matere nauče pravilno pripravljati hrano za dojenčka. Doslej so se v tej kuhinji vršili tečaji, ki so služili strokovnemu izpopolnjevanju babic. Ker babice in sestre ne zmorejo praktično pokazati vsaki materi, kako se pravilno pripravi hrana za otroka, smo se odločili, da bomo prirejali tovrstne tečaje tudi za matere same.

Tečaji bi se vršili v večernih urah dva- do štirikrat po dve uri. Po želji prijavljenih bi bil tečaj lahko tudi v popoldanskih urah. Na enkratni tečaj sprajmemo le 5 do 6 mater. Prijave za tečaj sprejema Otroški dispanzer. Po številu prijavljenih in željah posameznih bomo naredili časovni raspored tečaja, o čemer bomo matere obvestili.

Za zaščito matere in otroka daje družba velika materialna sredstva. V tem sklopu je tudi ta tečaj, ki je brezplačen. Pozivamo matere, da se v interesu zdravja svojih otrok udeležujejo tečaja v čim večjem številu.

Otroški dispanzer v Murski Soboti

O-54

SOBOŠKI FILMSKI BAROMET

CESTA - DOLGA LETO DNI

Film, ki mu vsekakor velja posvetiti nekaj več. Po »Veliki sinji cesti«, »Nesrečnih srečanjih« in »Smrti kolesarja« nova obogatitev soboškega repertoarja. Medtem ko gre pri »Veliki sinji cesti« za koprodukcijo brez mrtvorojenčka, kot smo pri koprodukcijah sicer že navajeni, je posnelo »Cesto, dolgo leto dni« zagrebško podjetje »Jadrana filma«. Toda dejstvo, da ni film v celoti »naše«, je bilo marsikateremu domačemu kritiku trn v peti. Film je namreč režiral znani prvak italijanskega neorealizma Giuseppe De Santis, v njem pa nastopa vrsta zvočnih imen

tisk piše o odličnih igralskih ustvaritvah v tem filmu. Tuji kritiki hvallijo tako italijanske kot naše igralce (Ivo Pajer je že dobil ponudbo iz Hollywooda, Bert Sotler je sklenil trimesečno pogodbo in odšel v Nemčijo, itd.), pristojni krogi v Ameriki pa so se obrnili na »Jadrana filma« za dovoljenje, da uvrstijo »Cesto, dolgo leto dni« med kandidatke za Oscarja, največjo ameriško filmsko nagrado. V Zagrebu so na to seveda pristali. Prepričani smo, da bo film ugajal tudi soboškemu občinstvu.

-bš-

Ivo Pajer (na slikli) — odhod v Hollywood?

italijanskega filma (Eleonora Rossi — Drago, Silvana Pampanini, Massimo Grotti, itd.). Ne glede na to, da nastopajo v vidnih vlogah od naših igralcev Gordana Miletić, Bert Sotler, Nikša Stefanini, Ivo Pajer in drugi, trdijo nekateri naši kritiki, da film ni — naš.

Marsikoga moti to, da De Santis ni pisal scenarija za Jugoslavijo, saj je le naključje pripisati, da lahko realiziral svoj scenarij pri nas. Res je, da je težko opredeliti ta film po njegovi nacionalni pripadnosti. Kot vidimo, sodelujejo v filmu jugoslovanski in italijanski igralci — v enaki meri v glavnih vlogah (film je zahteval namreč okoli trideset vodilnih vlog), producent je jugoslovansko filmsko podjetje, snemali so v naši državi, režiser je ugledni italijanski filmski umetnik svetovnega slovesa... Koprodukcija ali ne...? Vsekakor bogata snov za tankočutne kritike!

Menda De Santis ni pretiraval, ko je označil film kot svoje življenjsko delo in okoliščine v njegovi domovini so povzročile (v Italiji ugledni in progresivni filmski umetniki nimajo možnosti uresničiti svojih zamisli), da je pravzaprav film le — naš. De Santisu in filmu lahko štejemo v prid, če je to delo vzbudilo obilo pozornosti tudi v svetu. Inozemski

VREMENSKA NAPOVED za čas od 22. do 31. jan.

Okrog 22. jan. padavine, sprva dež, toda hitro nato sneg in močna ohladiitev. Nato 2 do 3 dni jasno s hudim mrazom. Okrog 27. jan. sneg in topleje. Koncem januarja zopet jasno in hud mraz.

Razgovor za okroglo mizo

(Nadaljevanje s 3. strani)

zahteva veliko finančnih sredstev. Razvoj zdravstvene službe gre naprej, število kadrov in zmogljivost zdravstvenih zavodov in ustanov pa zastaja, zlasti še, če upoštevamo, da smo pred durmi nacionalnega zavarovanja. Zato bodo zdravstveni delavci skupno a ljudsko oblastjo napeli vse sile, izjavlja vodstvo podružnice. Društvo pozdravlja pomoč ljudske oblasti s tem, da začne graditi prepotrebni otroški oddelek in ne podcenjuje že vložena sredstva.

Vodstvo podružnice sodi, da je treba pri vsem tem upoštevati, da zdravnik ne dela samo v ambulanti, temveč opravlja tudi vsa cepjenja, dela v dispanzerju za žene in otroke, pregleduje predšolske otroke, opravlja kontracepcijsko službo, dela kot občinski sindikalni inšpektor, poleg tega pa opravlja še hišne obiske po terenu, kjer ni urejena dožurna služba, vsako popoldne kakor tudi ponoči ter je pripravljen nuditi bolnemu zdravniško pomoč, kadar jo potrebuje. Razumljivo je, da zaradi tega ni vedno razpoložen, da je pretrujen in nenaspán ter zaradi tega včasih ne ustreže bolniku, če zahteva od njega kaj neupravičenega. Navajeni smo govoriti o slabih odnosih zdravnika do bolnika, vendar je treba govoriti tudi o slabem odnosu bolnika do zdravnika (izsiljevanje staleža, nepotrebna zdravila in obiski na domovih). Vsakemu zdravniku se je dogodilo, da mu je konkretno kakšen pacient, ki mu ni ustregel, grozil.

Nujno potrebno je, da je zdravstveni delavec primerno plačan za delo, ki ga resnično opravlja. Za delo, ki ga ne opravlja, ni upravičen prejemati denarja. Podružnica sodi, da zdravnik za vse prej našteto delo ni stimuliran z osnovnimi prejemki. Redni delovni čas ni dovolj, da bi uredil vse prej naštetе posle (pravzaprav je vedno v službi). Ko bo dovolj zdravnikov, bo vse to odpadlo. Praktično delajo vsi zdravniki honorarno, ker to razvoj zdravstvene službe za zdaj zahteva.

Zategadelj sodi podružnica Slovenskega zdravniškega društva v Murski Soboti, da se je zdravstvena služba po vojni zelo razvila, da ni slaba pri takih pogojih dela, ki jih ima, in se zaveda, da jo je treba še izpopolniti tako kadrovsko kot materialno (oprema, prostori, instrumentarij). Le na ta način bo lahko nudila bolnikom to, kar potrebujejo. Zato želi podružnica tesnega sodelovanja z upravnimi organi zdravstvene službe ter organi družbenega upravljanja, sodi pa tudi, da je treba poudariti ob kritiki tudi napredek, ne pa samo negativne pojave.

B. S.

PO GOSTOVANJU ABK »OLYMPIA«

Štiri dragocene zmage ostale v Soboti

Drugo večje in pomembnejše tekmovanje soboških badmintonstov je prekosilo vsa pričakovanja — Najboljši v državi so morali pustiti v Soboti nekaj zmag — Janez Pohar, trejji lopar v državi in drugi v parih je bil premagan na soboških tleh.

Predzadajo soboto in nedeljo je gostoval v Soboti najboljši državni badmintonski klub — ABK »Olympia« iz Ljubljane, ki ima v svojih vrstah najboljšše igralce v državi (Janez Pohar, III. med posamezniki v tekmovanju za državno prvenstvo in II. v parih, Mišo Butina, II. v parih, Vida Leskovař I. v parih itd.); gostje so se pomerili v perjanici z moštvom domačega SAG in TVD »Partizane«. Organizacija prireditve je bila zelo dobra.

Gostje so sicer zmagali proti moštvom obeh domačih društev — SAG — »Olympia« 9:8 in »Partizane« — »Olympia« 4:16 —, vendar pa so morali pustiti v Soboti tudi nekaj dragocenih zmag in to prav najkakovostnejši igralci tega kluba. Tako je Evgen Titian v izizvalnem dvoboju premagal Janeza Poharja (2:1), Jože Kovač je premagal Jurija Butina (2:1), Mijočka Herman je premagala Bredo Leskovař (2:0), par Konye — Kovač pa gostujoči par Cas — Butina.

Cepprav so doživeli poraz na sobeh frontah, kar je tudi razumljivo, saj so imeli v gostih najboljšo moštvo v državi, so soboški igralci perjanice pokazali tokrat viden napredek v primerjavi z njihovo igro v tekmovanju za državno prvenstvo, saj so nasprotnikom takorekoč iztrgali iz rok štiri zmage, druge partije pa so izgubljali z zelo tesno razliko (2:1,

POROČILA O ROJSTVIH, POROKAH IN SMRTI od 24. dec. 1958 do 15. jan. 1959

Rodile so: Anica Nemec iz Turnišča, deklico; Marjeta Pal iz Lendave, dečka; Marija Gomboši iz Kroga, deklico; Franciška Turkli iz Murske Sobotе, deklico; Amalija Plej iz Veržaja, deklico; Angela Kous iz Gerlinec, dečka; Terezija Sraka iz Lipovec, dečka; Hedvika Novak iz Bratonec, deklico; Marija Postrak z Noričkega vrha, dečka; Antonija Jerebic iz Izakovce, dečka; Katica Horvat iz Razkrižja, deklico; Marija Skalič iz Črnelavec, deklico; Ana Gjerek iz Dokležovja, deklico; Vidma Bačič iz Prosečke vasi, dečka; Karolina Simon iz Moščanec, deklico; Marija Gomboši iz Bakovec, deklico; Zorka Klemenčič iz Ljutomer, dečka; Emilija Balazic iz Izakovce, deklico; Valentina Fujs iz Pečarovec, dečka; Magda Jelenko od Grada, dečka; Kristina Jančar iz Bakovec, deklico; Anica Jurišinec iz Murske Sobotе, dečka; Pavla Domanjko s Kapelskega vrha, dečka; Irena Koltaj iz Gornjih Petrovec, dečka; Marija Mencinger iz Pertoče, deklico; Ana Prša iz Vel. Polane, deklico; Ana Sraka iz Lipovec, deklico; Emilija Ficko iz Otovec, deklico; Rozalija Lanjšček iz Vučje Gomile, dečka; Marija Pentek iz Prosečke vasi, dečka; Emilija Kučan iz Suhega vrha, dečka; Amalija Barbarič iz Lipovec, deklico; Alojzija Novak iz Tropovec, dečka; Marija Lutar iz Kroga, dečka; Anica Volf iz Skakovce, dečka; Angela Grab s Kapelskega vrha, dečka; Verona Temlin iz Moščanec, dečka; Marta Gider iz Boračeve, deklico; Sarika Filo iz Ivanovec, dečka; Marija Sebjan iz Murske Sobotе, deklico; Marjeta Horvat iz Vadarec, dečka; Ana Čeh z Jančevega vrha, dečka; Jolanka Gomboc iz Zenavej,

Janez Husar — med najboljšimi v Pomurju lično igra tudi odbojko, nogomet, namizni tenis, je dober plavalec in strelec. Vsekakor ga lahko uvrstimo med najboljše športnike Pomurja.

J. S.

OBCNI ZBOR AVTO-MOTO DRUŠTVA MURSKA SOBOTA

Pred nedavnim je imelo soboško društvo AMD svoj redni letni občni zbor. Na zboru so med drugim ugotovili, da bo treba obnoviti vozni park društva, saj je z vozili, s katerimi trenutno razpolaga društvo, težnjnikom težko opravljati vozniske izpite.

Člani AMD so se med drugim tudi pogovorili o nekaterih organizacijskih in finančnih vprašanjih. Pri tem so ugotovili, da je bilo v finančnem pogledu delovanje društva v prejšnjem letu zadovoljivo.

deklico; Kristina Sarkezi iz Črnelavec, dečka.

Poročili so se: Emanuel Novogradić, uslužbenec iz Pitomče in Terezija Flisar, gospodinja iz Murske Sobotе; Ernest Kumin, trgovski pomočnik iz Črnelavec in Danica Marjerle, poljedelka iz Veščice; Franc Pok, priučen mizar iz Gradišča in Monika Benčak, pletilka iz Bakovec. Umrli so: Stefan Zganjar, star 81 let iz Rakičana; Ludvik Benko, star 67 let, iz Murske Sobotе; Vincenc Pajek, star 65 let, iz Iljaševce; Stefan Puhan, star 62 let, iz Kobilar; Daniel Sečko, star 3 leta, iz Murske Sobotе; Jožef Grah, star 55 let, iz Rakičana; Marija Kostović, stara 32 let, iz Murske Sobotе; Stefan Zalik, star 69 let, iz Izakovce; Olga Kumin, stara 1 leto, iz Kroga; Terezija Erjavec, stara 92 let, iz Murske Sobotе; Friderik Matzenauer, star 75 let, iz Prosenjakovec.

POZOR!

POSEBEN POPUST ZA KUPCE MOTORNIH VOZIL ZNAMKE TAM

Tovarna avtomobilov Maribor nudi odslej **nove ugodnosti** kupcem svojih vozil.

Kupci, ki razpolagajo s sredstvi za takojšnje plačilo, imajo pri nakupu

poseben popust na prodajno ceno:

za kamione, kamionske šasije, prekuenike in vozove za odvoz fekalij tipa PIONIR 7%
za avtobuse in avtobusne šasije tipa PIONIR 4%
za kamione TAM 4500 3%

Popust se prizna takoj NA FAKTURI!

Sedanja prodajna cena vozil:

KAMION PIONIR-561 DIN 3.050.000
KAMION ZA ODVOZ FEKALIJ PIONIR-562 » 4.080.000
KAMION -PREKUCNIK PIONIR-563 » 3.780.000

AVTOBUS PIONIR PB-56 DIN 5.600.000
AVTOBUSNA ŠASIJA PB-56 » 3.135.000
KAMION TAM-4500 » 5.780.000

Vsa vozila dobavljamo promptno, razen kamionov TAM-4500, ki bodo na razpolago v drugem kvartalu 1959.

Poslužite se najnovejših ugodnosti pri nakupu tovornih avtomobilov in avtobusov znamke TAM.

V skladišču Prodajalne Maribor, Glavni trg 25, Vam nudimo po tovarniški ceni vse nadomestne dele za naša vozila »Pionir« in TAM-4500.

Vse informacije in sklepanje pogodb v **PRODAJALNI IN SKLADIŠČU**

TAM

Maribor — Glavni trg 25

GOSPODARSKEGA POMOČNIKA, SAMSKEGA potrebujem za Skofjo Loko. Cista plača najmanj 6000 din, ostalo po dogovoru. Informacije pri Igo Plantarič, živinozdravnik, M. Sobota, Krekova 11. M-36

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEM, kolo, vozno opremo, ugodno prodam. Polana št. 24. Poizvedbe: Kolodvorska ul. 7, Murska Sobota. M-44

BENCINSKI MOTOR, 8 KS prodam. Ludvik Kočar, Nuskova, pošta Rogoševci. M-39

ROČNO URO, znamke »Doxa« z graviranim spominom na zadnji strani sem izgubila v nedeljo med 5. in 6. uro na Ivančičevi cesti. Poštenega najditelja prosim, naj jo odda na oglasnem oddelku Pomurskega vestnika proti nagradi. M-49

MOSKO KOLO, prodam. Cena 8.000 din. Stibere, Lendavska 10. IV. n. (blok) Murska Sobota.

GOSPODINJSKO POMOČNICO z znanjem kuhe sprejemam. Naslov v oglasnem oddelku. M-38

R A Z P I S

za sprejem v I. letnik triletno gospodinjstvo šole v Ljutomeru. Ponk se bo pričel 15. februarja. Prošnje je treba dostaviti na upravo šole do 10. februarja.

Prošnje je treba priložiti še zadnje šolsko spričevalo, zdravniško potrdilo, rojstni list.

Šola je internatsko urejena. Mesečna oskrba znaša 4.500 dinarjev. V šolo se sprejemajo tov., ki so dovršile osemletko, v starosti od 16 do 20 let.

O-45

UPRAVA SOLE

ZDRAVSTVENI DOM LENDAVA

razpisuje

Š T I P E N D I J O

za slušatelja na Medicinski fakulteti

Pravilno kolkovane prošnje s potrdilom o šolanju je treba poslati najkasneje do 10. februarja 1959 na naslov:

O-43

ZDRAVSTVENI DOM LENDAVA

Upravni odbor Pokrajinskega muzeja za Pomurje v Murski Soboti razpisuje delovno mesto

POMOŽNEGA USLUZBENCA

Pogoji: Ustrezna izobrazba in preparatorska praksa. Rok razpisa je 15 dni po objavi v Pomurskem vestniku.

O-46

Komisija za razpis pozivov in sprejem pismenih ponudb za izvrševanje del in storitev pri OLO, Upravi za ceste M. Sobota, na podlagi 137. člena uredbe o izvrševanju predračunov in računovodstvenem poslovanju državnih organov in zavodov (Ur. list FLRJ št. 35/55)

razpisuje

natečaj za vložitev pismenih ponudb za gradnjo novega brodu na reki Muri v Krogu.

Predračunska vrednost znaša 837.244 din.

Ponudbe naj se vložijo v zaprtih kuvertah na OLO, Upravo za ceste Murska Sobota, pod oznako »ponudba« do 31. jan. 1959 do 10. ure. Vložene ponudbe po navedenem roku ne bodo upoševane.

Naštetni in ostali tehnični elaborat je vsem interesentom na vpogled pri Upravi za ceste Murska Sobota, med uradnim časom.

D-40

Na osnovi sklepa upravnega odbora z dne 17. novembra 1958 in čl. 89. Zakona o osnovnih sredstvih (Ur. list FLRJ, št. 54-66/57) razpisuje Okrajna zadruga zveza v Murski Soboti

JAVNO LICITACIJO

za odprodajo osebnega motornega vozila znamke »Opel-Olympia«, ki bo dne 23. januarja 1959 ob 8. uri na dvorišču upravnega posloja, Slomškova ul. 5, v Murski Soboti. Vozilo je dotrajano.

Prednost nakupa imajo interesi socialističnega sektorja.

V primeru, da se omenjenega dne med 8. in 12. uro ne javijo kupci socialističnega sektorja, se bo naslednjega dne, t. j. 24. jan. 1959 vozilo odprodalo najvišjemu zasebnemu ponudniku.

O-50

VINOGRADNIŠKO GOSPODARSTVO LJUTOMER

PRODA:

3 SEJALNICE — VPREŽNE
1 SEJALNIK ZA KORUZO
6 VOZOV
5 SANI
2 TRAKTORSKA PLUGA
2 KROZNI BRANI
2 MLATILNICI
3 ZELEZNE BRANE
4 PLUGE — VPREŽNE
4 KONJE — VOZNE
4 SADNE STISKALNICE

Vsa zgoraj navedena osnovna sredstva se bodo prodajala dne 2. februarja 1959 na obratu Podgradje Pričetek ob 9. uri

O-53

Kmetijska zadruga z o. j. Spodnja Ščavnica razpisuje delovno mesto

KNJIGOVODJE

Pogoji: strokovni izpit in primerna praksa. Prošnje pošljite do 23. jan. 1959 na upravo KZ, nastop službe s 1. febr. 1959. — Plača po kolektivni pogodbi — tarifnem pravilniku

O-51

Zdravstvena DEŽURNA SLUŽBA

Dežurni zdravnik v splošni ambulanci dne 25. jan. 1959 — dr. Anica Gregorc-Kastelic.

Nočni dežurni zdravnik na domu od 26. jan. do 1. febr. 1959 dr. Miloš Borovšak, Kolodvorska ul. (blok).

KRVODAJALCI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V MURSKI SOBOTI

od 11. jan. do 17. jan. 1959

Stefan Žerdin, Velika Polana (drugič); Stefan Rišper, Murska Sobota (sedmič); Stefan Berke, bolnica (četrti); Ludvik Vrečič, Geza Vučak, Strakovci; Terezija Sobočan, Gomilice; Frančiška Merklin, Vadarci (drugič); Marija Bagaroš, Tropovci (tretji); Vinko Jerič, Gančani; Zlatka Sover, Križevci (šestič); Marija Vohar, Bratonci (drugič); Katarina Tot, Ana Gor, Marija Horvat, Marija Baboti, Katarina Mundžar, Matilda Kočet, Marija Feher, Ana Lebar, Ana Bernad, Rozalija Bernad, Irena Penetek, Marija Berden, Janez Bernad, Stefan Lebar, Gregor Feher, Rozalija Varga, vsi iz Kapce.

V imenu bolnikov se vsem krvodajalcem najlepše zahvaljuje za podarjeno kri Transfuzijska postaja Murska Sobota.

Radio Murska Sobota

Program od 22. do 28. 1. 1959

Cetrtek, 17.00 — Oddaja v madžarskem jeziku;

Nedelja, 12.00 — Pogovor z volivci; 12.15 — Oddaja v madžarskem jeziku;

Torek, 17.00 — Lokalna poročila in obvestila; 17.10 — Oddaja v madžarskem jeziku.

Radio Murska Sobota prenaša osrednji program RTV Ljubljana dnevno od 5. do 8. ure in od 15. do 25. ure.

OBVESTILO! Radio Murska Sobota bo začel v prihodnjih dneh tudi z emisijo »Pesmi in glasba po vaših željah«. Plošče po željah lahko naročite pisмено ali usmeno v pisarni Radia Murska Sobota, Gasliški dom.

Uprava redne radijske postaje bo te dni razposlala nekaterim radijskim naročnikom anketne pole o kakovosti sprejema in vsebini lokalnih oddaj. Anketirane tovariše in tovarišice prosimo, da nam izpolnjene pole čimprej vrnejo ter za stavljanje pripomb in predlogov zainteresirajo še ostale poslušalce iz njihovega območja.

Hkrati s tem prosimo manjše pevske zbornice, glasbene ansamble ter posameznike, ki bi se hoteli udeležiti javnega nastopa »Pokaži kaj znaš« v Murski Soboti, da se nemudoma prijavijo upravi Radia Murska Sobota ter navedejo točke, ki bi jih izvajali.

Komisija za najemanje in odpušcanje delavcev pri obrtnem podjetju »Kroj« Murska Sobota, razpisuje sledeča delovna mesta:

1. RACUNOVODJE PODJETJA
2. BLAGOVNEGA KNJIGOVODJE
3. ADMINISTRATORJA
4. PRIKROJEVALCA-MOJSTRA
5. KVALIFICIRANE KROJACE ZA VELIKE KOSE

Po točkah, navedenih za delovna mesta, so potrebni sledeči pogoji:

1. končna srednja ekonomska šola z najmanj pet let samostojnega dela v knjigovodstvu ali nižja šola in 10 let samostojnega dela.
2. dovršena srednja ekonomska šola z najmanj tri-letno prakso oziroma pet do osem let samostojnega dela v knjigovodstvu.
3. dovršena srednja strokovna izobrazba z nekaj let prakse v vodstvu gospodarskih organizacij oziroma v upravnih službah.
4. pet let samostojnega dela — kot prikrojevalec v krojaški stroki — oziroma osem let samostojnega dela.
5. kvalificirani krojači za delo po meri.

Plača po tarifnem pravilniku, nastop službe po možnosti takoj. Prošnje vložiti na upravo podjetja do 1. febr. 1959.

O-47

Tedenski KOLEDAR

Petek, 25. jan. — Rajko Sobota, 24. jan. — Evgen Nedelja, 25. jan. — Trpimir Ponedeljek, 26. jan. — Pavla Torek, 27. jan. — Janko Sreda, 28. jan. — Drago Cetrtek, 29. jan. — France

KINO

MURSKA SOBOTA — Od 25. do 25. jan. jug. italj. barvni cinemascope film »Cesta dolga leto dni«; od 26. do 27. jan. ameriški film »Mojih šest kaznjencev«; od 28. do 29. jan. sovjetski barvni film »Pavle Korčagin«.

LJUTOMER — Od 24. do 25. jan. francoski film »Primer dr. Laurenta«; od 28. do 29. jan. jugoslovanski film »Pop Cira in pop Spirar«.

GORNJA RADGONA — 24. in 25. jan. jugoslovanski film »Svojega telesa gospodar«; 28. januarja češki film »Kračati«.

LENDAVA — Od 25. do 25. jan. ameriški zabavni film »Pot v Hollywood«; od 27. do 28. jan. kitajski film »Prehod preko reke Jangce«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — Od 24. do 27. jan. ameriški barvni film »Divja letac«.

VIDEM OB SCAVNICI — Od 24. do 25. jan. ameriški pustolovski film »Prelomnica«.

VELIKA POLANA — 18. januarja nemški film »Piroška«; 25. jan. ameriški film »Maščevalec iz Dalas«.

POKRAJINSKI MUZEJ ZA POMURJE V M. SOBOTI

je odprt dvakrat tedensko, ob medeljah in četrkih od 10. do 12. ure. Pismeno najavljene skupine in posamezniki si lahko ogledajo muzej vsak dan. D-48

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Stefana Kovčiča 16 — Telefon 138 — Uprava: M. Sobota, Kočeljeva ulica 7 — Telefon: 55 — Oglasni in naročniški oddelk: Stefana Kovčiča 16 — Telefon 138 — Naročnina četrletna 180, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovorjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, 1-365

M. Sobota, številka 605-70

— Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Nekaj trenutkov je Peter Onič molčal. Laskalo mu je, da je bila v skrbeh za njegovo življenje, po drugi strani pa je bil skoraj užaljen, ker ni verjela, da se lahko varuje sam. Toda stvar je vzela tako resno, da ji ni mogel odreči.

»Dobro,« je dejal. »Strinjam se. Toda le tako dolgo, dokler boš tudi zase tako skrbela.«

Izrazila je svojo pripravljenost, tedaj pa se je spomnila še pisma detektivskega urada »Feniks« in mu pokazala tudi tega.

»Lepo,« je dejal Onič, ko ga je prebral. »Ali ste sprejeli ponudbo?«

Syl mu je povedala, da je že najela detektiva z imenom Fermente, toda žal ga je po kosilu zaman pričakovala.

»Kaj, da vas je dozadevni gospod Fermente spjel na led. Ali ste se že pozanimali zanj pri detektivskem uradu »Feniks?«

»Ne se. Nemudoma bom to storila.«

Poklicala je številko detektivskega urada »Feniks«. »Nikogar nismo poslali k vam,« je slišala. »Bilo bi proti našim načelom, če bi nadlegovali svoje stranke na ta način... Da, pri nas je detektiv z imenom Fermente, je pa trenutno bolan in v bolnišnici. Takoj bom govoril s svojim predpostavljanim. Prosim, počakajte trenutek.«

Sledil je kratek odmor in nato je zaslislal Syl neki drugi glas: »Zelo mi je žal, gospodična Parkerjeva, toda vse skupaj si lahko razlagam le z zlorabo. Če vam je prav, sem v nekaj trenutkih pri vas.«

»Prosim in obenem hvala lepa.«

»Kdaj je odšel dr. Krauss?« je vprašal Onič.

»Okrog treh. Po kosilu.«

»In kdaj naj bi prišel dozadevni gospod Fermente?«

»Po kosilu. Ob treh.«

»To se lepo ujema. Moj dobri prijatelj Benedikt se je torej žrtvoval zame, ne da bi se tega zavedal. Dozadevni gospod Fermente, ki me ni poznal, ga je zamenjal z menoj, saj omenja »Mojster« v grozljivem pismu mene. Nemudoma mu moramo pohiteti na pomoč.«

Ko je Onič zvedel, da je dr. Krauss vstopil z gospodom, ki je dopoldne obiskal Syl, v taksi, s katerim se je dozadevni detektiv pripeljal, so bile njegove slutnje potrjene.

Bilo je očito, da je postal dr. Krauss žrtev neznanih nasprotnikov.

In to je pomenilo, da se bodo slednji, ko bodo spoznali svojo zmoto, skušali še bolj temeljito maščevati nad njim.

Po telefonu je zvedel, da dr. Krauss še ni bil prišel v njegov urad.

Predstavniki detektivskega urada je bil mož beseda. V nekaj minutah je bil v hotelu pri Syl in poslušal njeno poročilo z največjo pozornostjo in razumevanjem. Brž ko je bilo mogoče, se je telefonično pogovoril s policijo. Inšpektor Padovani ni prav nič okleval. V pičli uri so bila nekatera, čeprav ne mnogo obetajoča dejstva na dlani.

»Grozilno pismo je bilo napisano na navadnem papirju italijanske izdelave. Ceneno modro zalepko je vrgel nekdo v poštni nabiralnik na Piazza Tartini. Podpis »Mojster« je izdajal, da ga je napisal nekdo, ki ne obvlada dobro angleščine. To je dokazovala groba pravopisna napaka, ki pri Američanih ni običajna. Ponarejena posetnica dozdevnega gospoda Fermenteja je prišla šele pred kratkim iz tiskarne... toda ne v zlatem tisku z rdečimi otenki, kot so vse posetnice detektivskega urada »Feniks« — je ponovno pripomnil predstavnik urada, preden je odšel —, kajti tisk je bil še vlažen.

»Kmalu bomo zvedeli, kdo jih je natisnil,« je dejal Padovani, ko je telefonično poklical nekega svojega pomočnika in mu sporočil potrebna navodila.

Pozorno je poslušal opis zunanosti lažnega Fermenteja. »Najbrž iz preračunljivosti,« je menil k upadljivi obleki. »Zelo zvito, toda za nas mnogo premalo. Upadljiva obleka namreč odvrta pozornost od obraza.« Nenadoma je prešel na drugo stvar. »Ali si je kdo zapomnil številko taksija,« je vprašal. Od nekega stražnika je naposled zvedel:

»Bil je AZ 8172.« Stražnik se je spomnil tudi potnikov — orjaškega šoferja, lažnega detektiva in dr. Kraussa.

»Trenutno ne moremo kdo ve kaj storiti,« je dejal Padovani, — po svoji zunanosti veren južnjaški posnetek Sherlocka Holmesa, toda žal brez pipe, — zaskrbljenemu Oniču in ne mnogo manj vznemirjeni Syl. »Svetujem vama, da se poslužita skodelice kave, ki zelo pomiri živce. Tudi jaz se je ne bom odrekel, če mi jo ponudite. Nocoj bom imel dela čez glavo.« Pri kavi je kramljal in stavljaj, v upanju, da bo zvedel karkoli koristnega za svoje nadaljnje delo, Syl in Onič vedno nova vprašanja. Toda Syl in Onič nista mogla povedati nič spodbudnega.

Inšpektorju pa ni bilo treba dolgo čakati. Dobil je poročilo od drugod. Najprej so ga po telefonu obvestili, da so našli taksi na njegovem običajnem mestu na parkirnem prostoru. Lastnik in šofer je policiji povedal, da je dal vozilo za nekaj ur v najem za večjo vsoto lir. Komu? Velikano, ki ga je slučajno srečal v neki beznici ob Tiberi. Moškemu po imenu Ettore Pandolfini in z vzdevkom Pino. Ne, verjetno ne bo nihče v lokalni vedel, kje stanuje. Malce sumljiva stranka, ki pa bogato plačuje vsako uslugo.

Padovani se je ves zamišljen sprehajal iz kota v kot. »Skoraj popolnoma isti način,« je slednjič dejal, »ki se mu niti v Rimu niso izneverili. Tako se izdajajo. Tudi v Trstu, Padovi in Milano so ravnali na podoben način. Za svoje umazane namene se poslužujejo najetih in sposojenih avtomobilov. Ceneje je kupovati mleko kot vzdrževati kravo, pravi pregovor. In v tem primeru previdneje in tudi varneje. Kot vse kaže, imamo opravka s težkimi kalini. Tega »Mojstra« bi hotel enkrat srečati.«

Torej nam taksi ne pomaga mnogo,« je z malodušjem v glasu vprašala Syl.

»Tako nekako kaže, menim.« Spet se je oglasil telefon.

Padovani je dvignil slušalko k desnemu ušesu. Oči mu je preblislil plamenček vznemirjenja. »Poškodovan?« so ga slišali prisotni, ko je vprašal: »Bolnišnica usmiljenih bratov v desetem okraju...? Morda celo težje poškodovan?... Mogoče tudi pretres možganov?... Torej ni pri zavesti?... Da, takoj bom tam.«

»Ali mar dr. Krauss?« sta hkrati vprašala Onič in Syl.

»Ne, zato pa naš lažni detektiv Fermente. Vsaj tako domnevam. Iz bolnišnice usmiljenih bratov v desetem okraju so nas obvestili, da so potegnili iz nekega bližnjega zapuščene vrtnega studenta okrvavljenega in nezvestnega moškega ter ga prepeljali k njim na kirurški oddelk. V žepu njegovega suknjčica so našli zavitek posetnice. Tiskane posetnice na ime Ugo Fermente iz detektivskega urada »Feniks«. Kaže, da je mož, ki je bil danes dopoldne pri vas.«

»In dr. Benedikt Krauss? Kje je on?« je vprašal Onič.

»Ne vem. Toda upam, da mi bo poškodovani povedal,« je odvrnil Padovani mračno. »Se pravi, če ne bo prej izdihnil. Gospodična in gospod, ali bi hotela z menoj v avto? Ne bo napak, če nemudoma ugotovimo njegovo istovetnost.«

V desetih minutah se je njihov avto ustavil pred bolnišnico usmiljenih bratov v desetem rimskem okraju.

Dr. Benedikt Krauss se je popolnoma osvestil šele takrat, ko ga je neznan orjak položil kakor vrečo na nekaj mehkega. K sebi je jel prihajati že mnogo prej, ko se je avto ustavil in neki zapuščeni garaži — česar pa naš dobri Svicar ni vedel — in je dozadevni gospod Fermente za njim zaprl vrata.

»Na tleh avtomobila so krvavi madeži,« je zaslislal kakor iz daljave glas šoferja.

»Kaže, da njegova lobanja ni preveč trda. Nemudoma jih moraš osnažiti, Pino, da ne bo lastnik ničesar opazil. Saj veš, previdnost je mati modrosti.«

»Razumem!«

Lažni Fermente je tedaj obrnil stikalo in skozi na pol zaprte veke je dr. Krauss videl, kako je skupno s šoferjem odrinil od zidu staro omaro z avtomobilskim orodjem. Za omaro so se pokazala vrata in lažni detektiv je trikrat krepko potrkal.

Torej se v avtomobilu ni bil zmotil. Ta salonski lev nedvomno pripada tolpi, ki je zasnovala njegovo ugrabitev, misleč, da je dobila v pest Oniča.

STAJ

NE ZAVRŽI

SVINJSKE KOŽE

PRAŠIČA ODERI,

KOŽO PA PRODAJ

KOTEKSU!

HALICANUM - LINDAVIA

(Drobiž za domoznanstvo Prekmurja)

Jezikoslovci pravijo, da je ime Lendava keltskega izvora. Po tem bi lahko približno naznali začetek Lendave. Znano je, da so se Kelti naselili v naših krajih nekako v drugi polovici prvega tisočletja pred našim štetjem, kar bi pomenilo, da preteklost Lendave sega približno dva tisoč pet sto let nazaj. Kelti so bili bojevitost ljudstvo s precejšnjo kulturo, saj so poznali že železo, iz katerega so si izdelovali orožje in orodje. Kelti so bili tudi prvi, ki so uvedli denarno gospodarstvo v naših krajih. Keltske kovance, ki se imenujejo tudi

barbarski, hrani Mestni muzej v Ptuj. Ko so Kelti zasedli naše kraje, so tukaj najdeno ilirsko ljudstvo podjarmili in zasušili ter uvedli suženjoposredniški red. Keltsko gospodarstvo je trajalo pri nas le nekako pet sto let.

Takoj v začetku našega štetja pa so v korakale v naše kraje rimske legije, ki so v dolgih in krvavih bojih premagale domačine t. j. ilirsko-keltsko ljudstvo ter razširile meje rimske države tja gor do Donave, naše kraje pa so priključili rimski provinci Panoniji.

Lendavčan Koloman Drovarič, ki je v drugi polovici devetnajstega stoletja marljivo raziskoval rimsko dobo lendavske zgodovine, je ugotovil, da je na mestu današnje Lendave obstajalo rimsko mesto Halicanum. Večina arheologov je sprejela njegovo tezo, drugi pa ji osporavajo. Upajmo, da bo Pokrajinski muzej za Pomurje v Murski Soboti razčistil zadevo Halicanuma. Drovarič pravi, da je bil Halicanum važna vojaška in poštna postojanka. Preko Halicanuma je šel tranzitni promet v najsevernejše dele rimskega imperija. V času preseljevanja narodov so barbari Halicanum porušili. Toliko nam zna — seveda na kratko — povedati zgodovinska veda.

Kaj pa pravi ljudsko izročilo? Ta nam pripoveduje, da se je Lendava v rimski dobi imenovala Lindavia. — Na današnjem grajskem hribu v Lendavi je bila v rimski dobi trdnjava, v kateri je stoloval poglavar naselbine Titus Thelephontius, bogat in ošaben rimski patricij s svojo krasno hčerjo, ki se je imenovala Olindia. Njena lepota je privabila mnoge mlade rimske plemiče, ki so se potegovali za njeno roko, ter so cestno, ki je vodila na rimski kastel, imenovali »Via Olindiae« (cesta Olindije) in iz tega je sčasoma nastalo ime Lindavia.

O Olindiji bi povedali še tole: Nekoč je Olindia srečala v gozdu mladeniča — domačina, v katerega se je zaljubila, ki ji je ljubezen tudi vračal. Obljubila mu je, da bo le njegova žena. Toda njen oče ni hotel niti slišati, da bi barbar bil njegov zet. Očetu izvoljenec je bil Cornelius Alindius, sin bogatega rimskega plemiča. Olindia ni popustila. Končno so se zedinili, da bo žena tistega, ki bo s konjem preskočil kopje zapičeno v zemljo. Pri tem je Valmir — tako se je imenoval barbarski mladenič — tako nesrečno skočil s svojim konjem, da je padel nazaj in mu je kopje razklalo glavo.

Franjo Gumilar

Pionirji - prometni miličniki...

Ob nastopajočem novem letu 1959 so si ljudje stiskali desnice ter želeli drug drugemu kar največ zdravja, sreče in uspeha. Pionirski odred prometnih miličnikov pa je v začetku leta organiziral na ljutomerskih ulicah novoletno jelko. Pionirji so opravljali prometno službo. Ugotavljali so pri prevoznikih motornih vozil, če so listine v redu, po pregledu pa je bila cesta zopet odprta. Po končanem pregledu pa je pionir-prometni miličnik krepko stisnil soferju desnico in želel srečno potovanje njemu in potnikom.

Na Glavnem trgu je stala lepo okrašena jelka. Soferji in lastniki motornih vozil so bili presenečeni nad mladimi prometniki, ti pa so bili deležni dareljivosti soferjev. Pri mizi je bilo pritrjeno tudi voščilo: »Obilo sreče v novem letu 1959!«, zraven pa podkev in štiripredna detelja.

Omeniti je kolektiv Agroservisa v Ljutomeru, ki je mladim miličnikom-pionirjem podaril 5000 din. Podjetje

»Mlekopromet« pa je poklonilo več zavrtkov sira domače proizvodnje. Trg. podjetje »Merkur« zavitek pomaranč, gostinsko podjetje »Prlek« večjo količino malinovec, podružnica ZSM Ljutomer pa je poklonila lepo zbirko poučnih knjig. Denarno prispevke so pionirji vložili na hranilno knjižico. Razpoložljiva finančna sredstva pa bodo namenjena za nabavo kožnih opasčev in oprtačev ter rokavic. Vsem darovalcem pa tokrat prišrna hvala.

S. Centih

Pionirji prejema jo čestitke

TO, KAR JE ZNANO, PA RADI POZABLJAMO...

...da je najstarejše kmetijsko poljsko polje in s tem v zvezi tudi najstarejša poljska postaja v Rothamstedu na Anglijskem. Bila je ustanovljena leta 1842. Tu že preko sto let na enem in istem polju neprestano pridelujejo pšenico.

...da so najnovejša raziskave prehrane rastlin dokazale, da rastline ne sprejemajo hrane samo po koreninah, ampak tudi s pomočjo listov iz vrha. Ta ugotovitev se zlasti uporablja pri gnojenju z dušikom, kjer se rastline poškopijo.

...da je najvišji vrh na svetu Mont Everest v Aziji visok 8882 m, najvišji vrh Evrope pa meri sčasoma 4810 m — Mont Blanc v Franciji.

...da je najdaljša reka na svetu Mississippi v Severni Ameriki, in sicer je dolga 6970 km, v Evropi pa ima primat Volga s 3595 km.

...da pomeni beseda »ontogeneza« razvoj posameznega oseba od oploditve jajčne celice pa do njegove smrti.

...da dvoprega dveh srednjetežkih konjev zmore moč 20 do 25 KM.

...da je bila v letu 1943 v Bučkovcih tehnika »Marjetka«, ki je izdala več letakov, ponatisnila pa je tudi tri številke Slovenskega poročevalca.

...da izhaja najstarejši jezikovni spomenik Prekmurja iz leta 1643, in sicer je to pravna listina iz Martjanec.

NA POTI DO LUNE

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

Vsekakor je pesnikom že odvzeta sentimentalna poetičnost Lune, ko naš planet še strelja na njo in bo morda že jutri mogoče potovati tja. To je prav tako točno, kot trditve nekega komentatorja: »Ni nas potrebno smatrati za konzervativce, če se pritožujemo, da v vesmirju sicer gradimo, toda na naši zemlji, lahko bi rekli — rušimo.« To je torej žalostni del našega ponosa ob osvajanju vesmirja: ali se bomo znali rešiti atomske katastrofe?

SMEJALI SMO SE...

Vizionarjem, ki so nam hoteli pričarati potovanje na Luno, smo se smejali. Načrtom posameznikov in skupin, ki so se pripravljale na potovanje na Luno, smo se smejali. Čisto resnim poročilom in načrtom o možnosti medplanetarnega potovanja smo dajali prostor v rubrikah humorja. Danes je tako potovanje resničnost, čeprav je bilo še pred stotimi leti napisano delo »Pot na Luno« Julesa Vernea le iskano čtivo, ki nam je zadovoljevalo potrebe domišljije.

Danes smo že pripravljeni s ponosom govoriti o veliki afirmaciji človekove misli in se z radostjo pripravljamo na medplanetarne izlete. Toda ob tem ne govorimo o posameznikih, ki se skrivajo za temi načrti, temveč govorimo v splošnem o človekovi zmagi. Vendar bi bili manj ponosni, če bi vedeli tudi to, kdo je prav tisti, ki nas je povedel najbližje Luni in...

Zdaj bi morali začeti takole: Nekega dne, leta 150, je mladi...

Toda ne! Začelo se je mnogo, mnogo prej. Začelo se je v dobi pred našim štetjem. Se veči prvi reakcijski motor, torej gibanje na principu gibanja rakete, je ustvarila narava. Tak motor je hobotnica, ki z veliko silo vsrkava morsko vodo skozi ozko cev na boku telesa in jo z veliko brzino izbrizguje v curku na zadnji strani — tako se giblje naprej. Prave rakete so uporabljali, sodeč po legendarnih zapisih, že 3000 let pred našim štetjem Kitajci in Egipčani. Leta 880 opisujejo zgodovinarji rakete nekega filozofa, 1170. leta ognjena letelca kopja, ki jih je poganzala neka materija v prahu, sto let pozneje so takšne rakete opazili pri obleganju nekega kitajskega mesta, petdeset let pozneje je Jakob I. kralj Aragonije dovolil bombardiranje Valencije — z raketami, še tri sto let po tem bombardiranju pa je mandarin Van Hu poskušal potovati na 47 raketah, Kristof Gaisler je 1668 leta izdelal raketo, ki so bile težke že 15 do 80 kg, a Isaac Newton je 1687. leta postavil Zakon akcije in reakcije, a le 10 let pozneje je italijanska mornarica že uporabljala rakete.

Prvo reakcijsko vozilo je bilo zgrajeno že 1720. leta, prvič so rakete letele tudi 3000 m visoko — 1. 1904

(težke so bile do 50 kg, konstruiral pa jih je general Konrev, seveda v vojne namene), prvič so začeli z raketami neko mesto (Kopenhagen s 120.000 raketami) leta 1807, a Rusi so prvič uporabili rakete na kitajsko-sibirski meji, prvič je teoretično utemeljeval polet na Luno Jules Verne 1865. leta (in se mu je to dokazovanje tudi dokaj posrečilo), prve načrte za raketo, ki bi omogočila tudi polet na Luno, je naredil ruski revolucionar Fjodor Kibalčič, ki je ob svoji usmrtitvi 1882. leta želel, naj bodo njegovi načrti preizkušeni, prvič je nastala zamisel premagovanja težnosti Zemlje, ko je 1890. leta Herman Gansvind razčlenil reakcijski stroj, s katerim naj bi to uresničili...

S časom je zanimanje za rakete in vesmirje narasčalo. Uporabljati so začeli že tudi tekoče gorivo za pogon raket, zamišljali so si uporabo raket za hitro dostavo pošte na večje daljave in te rakete so bile sestavljene že iz večih stopenj, ki so druga za drugo odpadale in tako posredovale pošto določenim uradom, ki so to pošto že pričakovali. Te rakete so že tudi radijski upravljali. Mnoga mesta

Werhner von Braun

so imela ali pa hotela imeti svoja društva za medplanetarne polete, toda javnost teh drustev ni podpirala, ker jih je imela za nekaj podobnega pokojnim zabaviščem.

Po vsem tem lahko povemo, da najsodobnejše rakete niso nekaj povsem novega in da tudi raket-

na vojna ni izum dvajsetega stoletja, temveč samo nova varianata na staro temo. Brez dvoma je okrog raket in raketne vojne, ki bi lahko bila tako ali tako strašna, tudi veliko propagande, ki deluje zlasti v dobi hladne vojne po principu: strah ima velike oči! Zdi se, da bo bolj res, da imajo rakete v oblasti ljudi, kot pa obratno, kar za sedaj dovoljuje še kar precejšnjo mero optimizma...

Torej smejmo se še velikemu Baubau, dokler ne bo postal zares nevaren. Toda do takrat bodo menda ljudje že tudi domeli, da je bolje uporabljati rakete v času ognjemeta ali za gradnje medplanetarnih postaj v znanstvene namene, kot pa za kaj takega, kar se lahko konča s smrtjo človeštva.

Zdaj pa je že čas, da začnemo z letom 1930, ko je mladi Werhner, ki mu je baron Magnus von Werhner namenil aristokratsko kariero, čital članek o poletu na Luno. Ta članek ga je tako prevzel, da od tedaj ni mislil na nič drugega, kot samo na polet na Luno. Osvobodil vesolje! Za tisti čas drzna misel. Poleteli sicer ni mogel, toda začel je studirati dela Hermanna Obertha, očeta raket. Že čez leto dni je bil vključen v krog Oberthovih sodelavcev. Z njimi je delal prve poskuse pogonov s tekočimi gorivi in še istega leta je ustanovil von Braun »Klub za medplanetarne polete«. Od berlinske občine je vzel v najem zapuščen travnik za praktične poskuse. Dve leti po tistem, ko je prebral članek o medplanetarnem poletu, je izstrelil že 85 raket, med katerimi so nekatere letele že tudi 1500 m visoko.

Nekega dne so je ob travniku, kjer je von Braun preizkušal svoje rakete, ustavil črn avto. Izstopili so trije častniki nemške vojske v civilu. Opazovali so Werhnerja pri delu, toda kot nalašč je slo vse narobe. Kljub temu so videli dovolj. V njihovih glavah se je rodila strašna misel, ki z znanostjo ni imela nič skupnega. V zaneseni, otroški, a že zelo resni igri so videli novo orožje, ki ga versajski sporazum ni predvideval. Premagana država je že zopet mislila na vojno. Von Braun je dobil kar čez noč na razpolago ogromne vsote denarja. S tem je fant prodal svojo dušo. Imenovan je bil za šefa eksperimentalne postaje v Kammerdoru. Raziskovalna dela so zajemala vse večji obseg. Stiri leta pozneje je von Braun zaprosil za preemestitev vseh svojih laboratorijev, ki so se zaradi širokogrudnosti frenetično navdušenega Hitlerja že močno povečali, v Penemünde.

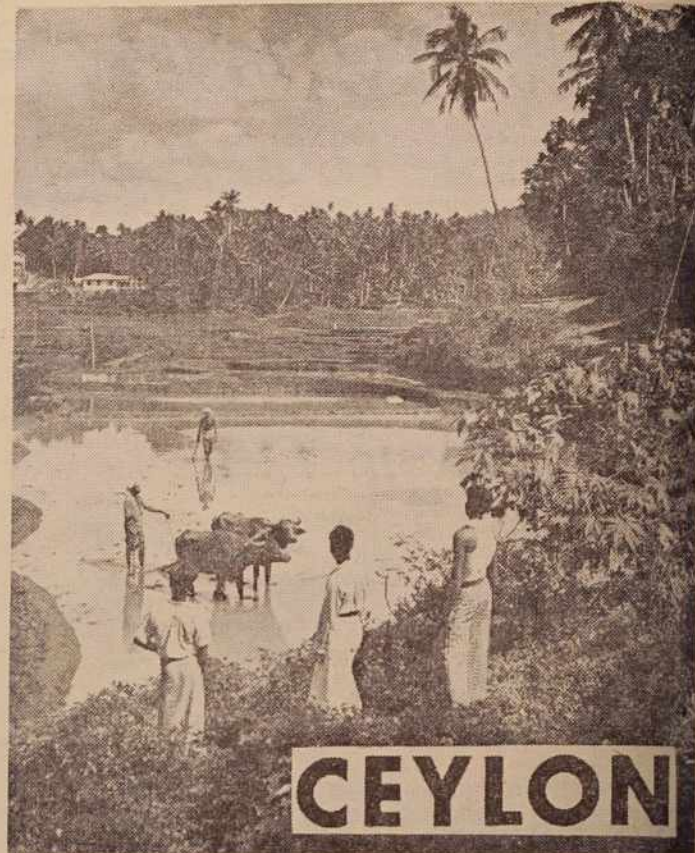
Tako je nastala najbolj iskana tarča zavezniških bombnikov.

Na obveščevalnih zemljepisnih se je rodilo zanimivo mesto, kamor so poslali najboljše obveščevalce druge svetovne vojne.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Predsednik Tito se je svečano poslovil od vodilnih ljudi Indije. To je bilo v petek. Tedaj je po sedemdnem obisku v Indiji odpotoval v Cejlon, spremljan s simpatijami indijskega ljudstva. V tem času so se na Cejlonu pripravile na obisk predsednika Tita že končale. Cejlonski tisk je ves čas pričakovanja visokega gosta objavljaj obširne članke o Jugoslaviji. Časniki so poročali, da bo imel predsednik Tito prvi in zadnji dan obiska na Cejlonu razgovore s predsednikom vlade Bandaranaiikom. Obisk na Cejlonu bo trajal do ponedeljka. Med tem časom bo predsednik Tito obiskal nekatere najlepše in najbolj pomembne kraje tega otoka.

Med tem, ko je bil naš časopis v tisku, so na Cejlonu predsednika Tita že toplo sprejeli. Na Cejlonu je predsednik Tito bil že večeraj. Pred prihodom tovariša Tita v četrto deželo po vrsti obiskov, je naš odpravnik poslov na poslanstvu na Cejlonu dal tamkajšnjemu radiu izjavo o notranji in zunanji politiki Jugoslavije. To je bilo v eni izmed radijskih oddaj, ki so jih posebej posvetili Jugoslaviji.

CEYLON

VZAJEMNO ZANIMANJE

Indijski tisk je izredno pozorno spremljal potovanje predsednika Tita po azijskih deželah in je še pozorneje pisal o bivanju predsednika v Indiji. Posebno pozornost so indijski časopisi posvetili razgovoru med predsednikom Titom in premierom Nehrujem. Vsi podčrtujejo pristno sodelovanje, ki sega od gospodarskega in kulturnega sodelovanja do skupne prizadevnosti za prekinitev nuklearnih poizkusov in zmanjšanje mednarodne napetosti. Prav zaradi pomena predsednika Tita v uveljavljanju načel miroljubne aktivne koeksistence, so indijski listi objavljali fotografijo našega predsednika tudi čez štiri stolpce ene strani.

Ze pred prihodom predsednika Tita v Indijo so indijski časopisi obširno poročali o življenju in ustvarjanju v Jugoslaviji, članke iz življenja in dela predsednika Tita in veliko o naših pogledih na družbeno dogajanje v svetu. Tako podrobno se Indija še nikdar ni seznanila z Jugoslavijo in njeno politiko, kot prav tokrat. To ima prav gotovo tudi svoj vpliv za zblizanje narodov obeh dežel. Dejstvo pa je, da je do tega vzajemnega za-

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

nimanja, ki ga poznamo in opažamo tudi pri nas, prišlo zaradi velike pozornosti za razgovore med Nehrujem in Titom. Ker so bili ti razgovori v izrednem trenutku, kot je zabeležil indijski tisk, torej v času, ko sta se srečala Mikojan in Eisenhower, ko so Sovjeti sporočili svoj predlog za mirovno pogodbo z Nemčijo in so s tem naredili nov korak v »berlinskem vprašanju«, je izredna pozornost bila tudi umestna.

Vsi časopisi Indije so nenehno ponavljali, da sta Indija in Jugoslavija še nadalje trdno odločeni nadaljevati mirovna prizadevanja. Za to pa so zelo koristna izmenjavanja izkušenj med obema deželama ali točneje — med deželami, ki so za mir. V tem nemirnem času, ko so razprtije v svetu še vedno močne in hladna vojna še vedno obstaja, lahko edino takšna odločnost daje upanje in optimizem, da bo mir prevladal in da vojna, evarnost ni takšna, da bi se je ne bilo mogoče izogniti. Prav te vzpodbudne misli pa so bile izrečene ob obisku predsednika Tita v Indiji.

V indijskem tisku so objavili, da pomeni obisk predsednika Tita azijskim in afriškim deželam enakost interesov Jugoslavije in teh dežel. Seveda so s tem mislili na pravico teh narodov, da si urejajo svoje življenje po lastni preudarnosti in se tako gospodarsko in drugače krepijo. Toda najbolj opredeljeno je označil indijski tisk prizadevnost obeh državnikov, Tita in Nehruja, s tem, da je ocenil skupno sporočilo o razgovorih za ponovno potrditev bandunškega duha...

Titovo potovanje po Indiji so spremljali zelo pozorno in podrobno tako osrednji kot pokrajinski listi. Objavljali so vse, kar je povedal naš predsednik Tito, zlasti njegov govor v Hajderabadu in zdravici obeh predsednikov. Nič ni pretrganega, če povemo, da je potovanje predsednika Tita v azijskih in afriških deželah še vedno najvažnejši politični dogodek, ki je zasenčil vso ostalo dogajanje, ki bi lahko odjeknilo v teh deželah, ki jih predsednik Tito obiskuje.

Blizina prijateljev, ki so za mir in dobro ljudstev, je vedno prijetna in vzbuja optimizem. Dežele, ki jih bo obiskal in ki jih je že obiskal predsednik Tito, pa so si prav ob tem in zaradi tega obiska trenutno zelo zelo blizu, čeprav jih deli tisoče in tisoče milj.

or

PO RAZGOVORIH Z NAJVIŠJIMI AMERISKIMI PREDSTAVNIKI IN PODPREDSEDNIKOM SOVJET-SKE VLADE MIKOJANOM bodo ZDA začele posvetovanje v svojih evropskih zavezniki o konkretnih predlogih, ki naj bi jih poslali Sovjetski zvezi z morebitno konferenco štiri o Nemčiji. Predsednik Eisenhower in zunanji minister Dulles sta baje optimistična.

PREDSEDNIK LIBANONSKE vlade RASID KERAMI je te dni zaključil svoj obisk v Kairu. Ob prihodu v Beirut je izrazil zadovoljstvo s sprejemom v ZAR in rezultati razgovorov. To pomeni, da so odnosi med obema deželama, ki so bili pretoklo leto naravnost strupeni, naposled le urejeni in da dve sosednji deželi lahko lepo sodelujeta. To je za obe deželi zelo dobro, kajti prijateljski odnosi sosedov lahko le koristijo razmeram v arabskem svetu.

ZUNANJA MINISTRA GRČIJE IN TURCIJE, ki se mudita v Parizu, sta se tamkaj tudi sestala, da bi se pogovorila o Cipru. Govorila sta predvsem o načrtu Henryja Spaaka o mednarodni konferenci, na kateri naj bi sodelovale razen Grčije in Turčije še ostale v Atlantski zvezi velja-ajene države.

DELEGATI ZDA, VELIKE BRITANIJE IN SZ so se na eni izmed zadnjih svoj konferenci v Ženevi spoznameli o tem, da morebitnega sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov ne bodo vnaprej osnovno omejili. Tako se izognejo eni izmed nasprotovanj na konferenci.

NA POVABILO BRITANSKE VLADE je prišel v London poljski minister za rube in energijo Waniolka. Spremljajo ga štiri tehnični strokovnjaki. Obisk bo trajal 14 dni.

REZIM FIDELA CASTRA se na Kubi naglo utrjuje kljub sporom s silami, ki so podpirale Batista.

PREDSEDNIK ZAR je sprejel člana zveznega izvršnega sveta ter sekretarja za delo in delovne odnose Momo Markovića. Razgovor je trajal dobro uro in se je nanašal zlasti na sodelovanje na področju socialne politike.

STIRI FRANCOŠKA PODROČJA V AFRIKI: Dahomeja, Gornja Volta, Senegal in Francoski Sudan so se oddalila, da bodo formirala federacijo, ki bo dobila ime Mali, po imenu nekakega črnkega cesarstva v preteklosti. Določili so že tudi zastavo federacije. Ustavo bodo pripravili pozneje.